103. Tiistaina 28 päivänä syyskuuta 1993

kello 14.55

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta 2794

Hallituksen esitys n:o 130
Lakialoite n:o 31
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 149 laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 2816

3) Hallituksen esitys n:o 150 laiksi opettajankoulutuslain 11 §:n muuttamisesta ... „

4) Hallituksen esitys n:o 151 laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä ..... „

5) Hallituksen esitys n:o 152 laiksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta ..... „

6) Hallituksen esitys n:o 153 laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta .. „

7) Hallituksen esitys n:o 154 laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilijaapurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

S.

8) Hallituksen esitys n:o 155 laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 2816

9) Hallituksen esitys n:o 157 laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta sekä yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2817

10) Hallituksen esitys n:o 158 laiksi eräistä poikkeuksista kuntien valtionosuuslain 8 §:n säännöksiin vuonna 1994 „

11) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta ..... „

12) Hallituksen esitys n:o 160 laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 161 laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1994 ..... „

14) Hallituksen esitys n:o 162 laiksi hukkakauran torjunnasta annetun lain 11 §:n muuttamisesta ..... „

15) Hallituksen esitys n:o 163 laiksi lihantarkastuslain muuttamisesta ..... „

16) Hallituksen esitys n:o 164 lainsäädännöksi Karttakeskuksen muuttamisesta valtionyhtiöksi ..... „

17) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi alustoimitusten rahoitukseen myönnettävästä korkotuesta annetun lain 6 ja 9 §:n muuttamisesta ..... „

S.

18) Hallituksen esitys n:o 168 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ... 2817

19) Hallituksen esitys n:o 169 laiksi sotilasvammalain muuttamisesta ... 2818

20) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ... „

21) Hallituksen esitys n:o 171 laiksi lääkelain muuttamisesta ... „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä ed. E. Rehn.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat von Bell ja Polvi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 130
Lakialoite n:o 31
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelu:

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Sallittaneen minun ensin hieman ihmetellä sitä, minkä verran tämä hyvin tärkeä pankkitukiasia kiinnostaa kansanedustajia. (Ed. Aittoniemi: Parhaat paikalla!) Paikalla ovat ilmeisestikin ne edustajat, jotka muutoinkin tuntevat asian suhteellisen hyvin, mutta ehkä minun tehtävänäni ei ole arvioida sitä, kuinka tärkeä tämä asia on, mikäli on kyse muiden suhtautumisesta siihen.

Joka tapauksessa tarkoituksenani on lyhyesti kuvata, mikä on sellainen omaisuudenhoitoyhtiö, jonka perustamisen sallimista hallitus ehdottaa. Menen suoraan asiaan, mikä tämä yhtiö on ja miten se perustetaan.

Ensimmäinen edellytys omaisuudenhoitoyhtiön perustamiselle on se, että pankki, jonka hallussa olevaa omaisuutta ja jolle kuuluvia vastuita siirretään omaisuudenhoitoyhtiöön, saa valtion tukea jossakin muodossa. Kaikki tukimuodot ovat tässä suhteessa samanlaisia: valtion pääomalaina, valtion pääomasijoitus. Jopa valtiontakuu pankin muualta hankkimalle pääomaluotolle on luokiteltu valiokunnan mietinnössä sellaiseksi tueksi, joka täyttää aikaisemmin sanomani ehdon.

Toinen yleinen asia, joka omaisuudenhoitoyhtiöihin liittyy, on se, että omaisuudenhoitoyhtiö on aina valtioenemmistöinen yhtiö. Valtio toisin sanoen yhtiön osakkaana ottaa päävastuun yhtiöön siirtyvän omaisuuden hoidosta ja niistä vastuista, joita yhtiö tässä siirtotapahtumassa ottaa tililleen. Omaisuudenhoitoyhtiöön siirtyvä omaisuus siirretään pois pankista, jolle se aikaisemmin on kuulunut. Mitkään sellaiset järjestelyt eivät valiokunnan käsityksen mukaan käy päinsä, että omaisuus jäisi pankin sisälle ja sitä siellä hallinnoitaisiin nyt tarkoitetun omaisuudenhoitoyhtiön toimesta. — On huomattava, että tällä hetkellä lähes kaikilla pankeilla käytännössä on jo omaisuudenhoitoyhtiöitä tai parkkiyhtiöitä, joiksi niitä myös kutsutaan, mutta ne eivät ole valtioenemmistöisiä, eivät tämän lain tarkoittamia yhtiöitä. Ne on erotettava nyt kysymyksessä olevasta järjestelystä. — Omaisuus siis siirretään pankin ja sen taseiden ulkopuolelle, kun se siirretään valtion omistamaan omaisuudenhoitoyhtiöön. — Ed. Seppänen on osittain aivan oikeassa. Näin käy.

Eräs hyvin keskeinen kysymys on, millä arvolla omaisuus siirretään pankista omaisuudenhoitoyhtiöön. Tässä suhteessa hallituksen ehdotus on tulkinnanvarainen ja avoinkin. Valiokunta sen sijaan kuultuaan runsaasti asiantuntijoita on ottanut tähän kysymykseen, joka on erittäin ratkaiseva koko asiassa, selkeän kannan: Omaisuus on siirrettävä pankista omaisuudenhoitoyhtiöön markkina-arvolla, siis markkina-arvolla, tai käyvällä arvolla. Käypä arvo on puolueettomasti ja asiantuntemuksella määrättävä. Kun näin toimitaan, toteutuu ensinnäkin pankin omistajien vastuu siihen asti pankin piirissä hoidetusta liiketoiminnasta.

Jos ajatellaan käytännön esimerkkiä, että

omaisuudenhoitoyhtiöön siirretään miljardin markan vastuista ja niiden vakuutena olleesta, aikaisemmin miljardin markan vakuusomaisuudesta nyt jäljelle jäävä osa, esimerkiksi puolet eli 500 miljoonaa markkaa markkina-arvoista omaisuutta, pankin omistajien vastuu aikaisemmista tappioista toteutuu niin, että luottotappiot, 500 miljoonaa markkaa, kirjataan suoraan pankin tappioksi. (Ed. Seppänen: Siis pankkituen piiriin!) Tämä on hyvin selkeä asetelma. Siis pankki ottaa vastatakseen omalla pääomallaan toteutuneen tappion. Tämä merkitsee myös sitä, että omaisuudenhoitoyhtiö, joka on ottanut vastaan markkina-arvolla omaisuutta, toiminnassaan lähtee siitä, että se voi selvitä omaisuudenhoitotehtävästään ja sitä mahdollisesti seuraavasta myynnistä tai realisoinnista ilman lisätappioita.

Etu, joka tällä järjestelyllä saadaan aikaan valiokunnan mielestä, on se, että itse pankkitoiminta vapautuu omaisuudenhoitoyhtiöön siirretyistä rasitteista ja sillä on mahdollisuus tervehtyä. Ongelmatapaukset, jotka siirretään pankin ulkopuolelle omaisuudenhoitoyhtiön hoitoon, hoidetaan siellä erityistoimin ja, mikä on tärkeintä, erityisvalvonnassa. Itse asiassa koko omaisuudenhoitoyhtiön perusluonne on siinä, että se ei ole varsinainen pankkituen muoto, vaan se on pankkitoimintaan liittyvien jo realisoituneitten ongelmien tehohoidon ja tehovalvonnan muoto.

Omaisuudenhoitoyhtiöitä perustamalla ei pankkituen määrä suuruusluokassaan vähene. Jos omaisuudenhoitoyhtiö onnistuu toiminnassaan, niin on mahdollisuus, että tällainen yhtiö saattaa tuottaa jopa jonkin verran voittoa. Mutta lähtökohta ei ole se, että omaisuudenhoitoyhtiöitten toiminta sinänsä tuottaisi mitään suuria voittoja. Pääasia omaisuudenhoitoyhtiön toiminnassa siis on, että varsinainen pankkitoiminta vapautuu erityistoimia kaipaavasta hoidosta ja valvonnasta tuottamaan normaalina pankkiliiketoimintana tulosta. Ongelmatapaukset hoidetaan erikseen tavalla, josta valiokunta sanoo, että "tehtävänä on auttaa asiakaskokonaisuudet laman yli, ajaa ne tarvittaessa hallitusti alas tervettä liiketoimintatapaa noudattaen". Samalla asiakkaat, jotka ovat joutuneet omaisuudenhoitoyhtiöön tai jotka on sinne siirretty, on mahdollisuus tervehdyttää kenties elinkelpoisiksi yrityksiksi tulevaisuudessa.

Tämä on aivan muuta kuin koko asialle julkisessa keskustelussa heitetty roskapankki-nimitys. Kysymyksessä ei siis ole kaatopaikka. Se ei ole mikään roskapankki luonteeltaan, (Ed. Seppänen: Ongelmajätelaitos!) vaan se on markkinaehtoisesti toimiva omaisuudenhoitoyhtiö, joka pyrkii auttamaan sinne joutuneita yrityksiä tai yritysryppäitä pahimpien vaikeuksien yli muita markkinoita häiritsemättä ja tarvittaessa, niin kuin jo sanoin, hallitusti ajamaan myös alas. Tämä on valiokunnan enemmistön käsityksen mukaan yhteinen etu: sekä pankkien etu, mutta myös veronmaksajien etu.

Asiaan on liitetty keskeisenä ongelmana, miten omaisuudenhoitoyhtiöitä ja koko pankkitukea yleensä valvotaan. Siihen liittyy kysymys keskeisesti pankkisalaisuudesta, mitä pankkisalaisuus kätkee taakseen ja mitä se ei kätke.

Käytän tässä tilaisuutta hyväkseni parilla sanalla käsitellä pankkisalaisuutta. Arvoisille edustajille on hyvin painokkaasti sanottava, että pankkisalaisuuden taakse ei sen enempää omaisuudenhoitoyhtiön toimintaa kuin muutakaan pankkitukea voi kätkeä. Siihen ei ole mitään lainsäädännöllistä mahdollisuutta. Jos vakuusrahasto huomaa pankkitukea saaneen pankin ottavan liiaksi riskejä tai huomaa, että se hyväksyy epäkelpoja vakuuksia, tai käy ilmi, että asiakkaat pyrkivät saattamaan pankin ahdinkoon epäkelpoja vakuuksia tarjoamalla, jos pankissa tapahtuu rikollista toimintaa sekä pankkia kohtaan että tukea antavia viranomaisia kohtaan, pankkisalaisuus ei estä minkään tällaisen asian läpikäymistä. Se on hyvin tärkeä asia. (Ed. Helle: Entä menneet töppäykset?) — Menneet töppäykset, ed. Helle, myös ovat samassa asemassa.

Rikollisen toiminnan jäljille pääsee poliisi, veronkierron jäljille veroviranomaiset ja pankkituen jäljille Vakuusrahasto, pankkitarkastusvirasto, Suomen Pankki, valtiovarainministeriö ja tässä ehdotuksessa mainitut uudet viranomaiset, valtiontalouden tarkastusvirasto ja valtiontilintarkastajat. Tarkastajia kyllä riittää. Kysymys on tietenkin siitä, osataanko tarkistaa oikeita asioita, mikä on tarkastajien työnjako jnp. Myös eduskunnan asema tietojen saajana on valiokunnan käsityksen mukaan turvattu. Kaikki se tieto, mitä näillä tarkistavilla viranomaisilla on käytettävissä, on myös eduskunnan talousvaliokunnan käytettävissä. Tästä on viime talvelta hyvin selkeäsanainen perustuslakivaliokunnan mietintö, joka kertoo, mitä pykälät näistä asioista sanovat. Tässä suhteessa asia on ongelmaton.

Mitä tulee siihen, millä tavalla pankkeja tuetaan, on muistettava, että pankkituki on sellaista yhteiskunnan tukea, johon tukea myönnettäessä on liitettävissä selkeät ehdot, korostan että on liitettävissä. Jos omaisuudenhoitoyhtiöitä perus-

tetaan, ne voidaan perustaa vain sen jälkeen, kun yhtiöön siirrettävästä omaisuudesta ja vastuista on suoritettu erityistarkastus. Erityistarkastuksen jälkeen vasta tehdään päätös omaisuudenhoitoyhtiön perustamisesta. Lakiehdotuksen mukaan päätöksen tekee valtioneuvosto, jolla on päätöksensä yhteydessä sekä mahdollisuus että velvollisuus asettaa kaikki ne ehdot, joita omaisuudenhoitoyhtiön toiminnalle asetetaan, taloudelliset ehdot, valvontaa koskevat täsmennykset. Näistä asioista toisin sanoen laissa ei ole osoitettavissa sellaisia aukkoja, että valvonta jäisi lain puutteellisuuden takia toimimatta. Eri asia sitten on syvä epäluulo kansalaisten ja meidän edustajienkin keskuudessa, toimiiko tämä systeemi, toimivatko kaikki valvojat, ovatko he tehtäviensä tasalla, onko heillä riittävä pätevyys, koulutus, välineistö. Se on kuitenkin toinen kysymys ja liittyy oleellisesti koko pankkitukeen ja sen valvontaan. Tämän lakiehdotuksen yhteydessä siellä en havaitse mitään erityistä ongelmaa tai huolenaihetta.

Näistä lähtökohdista valiokunta päätyi ehdottamaan, että eräin tarkistuksin hallituksen ehdotus tulisi hyväksyä. Valiokunnan mietintöön liittyy kaksi eriävää mielipidettä, jotka varmaankin keskustelun aikana tekijöidensä toimesta erikseen esitellään. Niihin en enempää puutu.

Puheenvuoroni lopuksi otan esille vielä kaksi erityiskysymystä, joista toinen on koko pankkitukijärjestelmän kannalta periaatteessa hyvin hankala ja toinen sellainen, johon valiokunta halusi ottaa tässä yhteydessä kannan hallituksen esityksen perusteluiden takia.

Valtion varoja on eri tavalla sidottu pankkitukeen tällä hetkellä noin 43,8 miljardia markkaa, siis valtava summa. Siinä on takuita, siinä on lainaa budjettivaroista ja siinä on erilaisia muita pääomatuen muotoja tavalla, joka on esitelty hallituksen esityksen alkupuolella taulukon muodossa. Sieltä saa käsityksen, millä tavalla pankkitukea tällä hetkellä on myönnetty. Tähän on vain jatkoksi todettava, että kaikki ne sitoumukset, joita on tehty, eivät suinkaan merkitse, että kaikki se raha olisi menetetty, joka sinne on nyt myönnetty. (Ed. Seppänen: Ei, sitä on menetetty enemmän!) — Ed. Seppänen, siellä on mm. 8 miljardia budjettilainaa, joka maksetaan takaisin. (Ed. Seppänen: Korotonta lainaa!) — Ei, siitä maksetaan korko, ed. Seppänen. (Ed. Seppänen: Kuinka paljon?) — Sitten siellä on Suomen Pankin myöntämiä varoja, joita on käytetty Tampella-yhtymään. Sieltä tulee myös runsaasti takaisin. Mutta tämä väittely kesken esittelypuheenvuoron on hedelmätöntä. Minä osallistun siihen myöhemmin ed. Seppäsen kanssa.

Niitä varoja, joita vielä on olemassa, on runsaat 200 miljoonaa markkaa Valtion vakuusrahastolla käytettävissä. Täällä on Vakuusrahaston hallintoneuvoston jäseniä paikalla, jotka tietävät täsmällisemmän summan kuin mikä valiokunnalle on esitetty. Sen lisäksi kuluvan vuoden budjettivaroista on valtuuksina käytettävissä 16,2 miljardia, ja neljännessä lisämenoarviossa valtioneuvosto ehdottaa, että sille myönnettäisiin pankkitukivaltuuksia lisää 30 miljardia. Kaikki nämä summat yhteenlaskettuna merkitsevät, että valtio on joko jo saanut tai hallitus ehdottaa lisää valtuuksia yhteensä runsaat 90 miljardia. Se on huomattavan suuri summa.

Tällä hetkellä ehdotetuista ja käyttämättömistä varoista on sanottava, että ne ovat budjetin kautta eduskunnan tahdon mukaisesti valtioneuvostolle osoitettuja tai pyydettyjä valtuuksia, valtioneuvostolle siis, mutta Vakuusrahastolla, joka on operoija tässäkin kysymyksessä, omia varoja on vain 200 miljoonaa markkaa. Eduskunnan tahdon mukaisesti Valtion vakuusrahaston hallintoneuvostona toimiva eduskunnan pankkivaltuusto on sivuraiteella näiden varojen valvonnan suhteen. Kun omaisuudenhoitoyhtiöitä perustetaan ehdotetulla tavalla, Vakuusrahaston hallintoneuvostoa ei tarvitse edes kuulla. Tämä merkitsee sitä, että valvonta toisaalta on tehokasta, mutta toisaalta hyvin tehotonta, ristiriitaista ja eduskunnan kannalta aika turhauttavaa. Hieman toisin sanoen valiokunta toteaa tämän mietinnössään, mutta ei ehdota siihen tässä yhteydessä muutoksia siitä syystä, että eduskunnan elinten toimivaltuuksia voidaan muuttaa vain perustuslain säätämisjärjestyksessä ja siihen tällä hetkellä ei ole syytä mennä. Asiasta tulisi suurempi ongelma kuin tämän nimenomaisen ehdotuksen kohdalla on tarpeen.

Kiinnitän vielä arvoisien edustajien huomiota valiokunnan mietinnössä lyhyeen lausumaan, jossa otetaan kantaa STS-Pankin ja Kansallispankin fuusioon. Tämän fuusion eräänä seurauksena on ollut Siltapankki Oy:n syntyminen. Tältä osin valiokunta katsoo, että tällä lailla ei oteta kantaa Siltapankki Oy:tä koskeviin järjestelyihin, joihin on ryhdytty tekemällä mm. omistusjärjestelyjä ja vastuujakosopimus jo ennen kuin omaisuudenhoitoyhtiöiden perustaminen Vakuusrahastosta annetun lain mukaan on ollut mahdollista. Toisin sanoen ne järjestelyt, joita Kansallispankki ja Vakuusrahasto ovat tehneet

tuon fuusion jälkeen, jäävät tapaukseksi sinänsä. Valiokunnalla ei tässä yhteydessä ole ollut mahdollisuutta ryhtyä juurta jaksaen selvittämään fuusion jälkihoitoa ja kaikkia seurannaisvaikutuksia ja vastuusuhteita. Tässä suhteessa vain todetaan, että se on tapaus sinänsä.

Herra puhemies! Toistan vielä sen, että omaisuudenhoitoyhtiöt valiokunnan käsityksen mukaan ovat tehohoidon ja valvonnan uusi keino. Yhtiöillä ei ole vaikutusta suuremmasti sinne eikä tänne pankkituen määrään nähden. Toivotaan, että tämä ehdotus voitaisiin hyväksyä valiokunnan ehdottamalla tavalla.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski puheensa alkumetreillä, ensimmäisessä lauseessa suurin piirtein ihmetteli, kun asia kiinnostaa niin harvoja kansanedustajia. Onko se nyt ihme, ettei täällä tämän enempää ole, kun eihän tästä asiasta saatu tietää ennen kuin viisi minuuttia sen jälkeen, kun ensimmäinen täysistunto oli aloitettu, että asia on tänä päivänä käsittelyssä.

Toinen asia on se, että mietintö jaettiin suurin piirtein paria minuuttia ennen kuin ed. Louekoski meni puhumaan esittelypuheenvuoronsa eivätkä kansanedustajat ole tähän mietintöön edes voineet tutustua. Tällainen on kohtuutonta toimintaa kansanedustajia kohtaan. Minä en tiedä, kenen vika se on. Mutta kun katsoo esimerkiksi sitä, mitä kiirettä talousvaliokunta on pitänyt käsittelyssään, niin eihän se ole kuin muutaman hassun äijän kuunnellut. Minä en ymmärrä, minkä vuoksi näin holtitonta työtä on tehty, että ei ole esimerkiksi keskusrikospoliisia kuunneltu siitä asiasta, mitä laki vaikuttaa rikollisten kiinnisaamiseen.

Ei ole ollenkaan tämmöisiin asioihin puututtu lain yhteydessä. Ilmeisesti on niin, että hirvenmetsästys on Valtion vakuusrahaston johtajalle Heikki Koivistolle ja Kiinan-matka valiokunnalle tärkeämpi kuin asioitten hoito.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ihmetellä kyllä valiokunnan puheenjohtajan ylioptimistista kuvaa omaisuudenhoitoyhtiön toiminnasta. Tosin täytyy muistaa, että hän selitti valiokunnan mietintöä, mutta olennaisintahan on, ettei yksinomaan tuottoarvio ole lähtökohta, mistä pitää lähteä tarkastelemaan. Täysin mahdollista on myös, että riski toteutuu. Esimerkit omaisuudenhoitoyhtiöistä ovat nimenomaan negatiivisia, mitä muualla maailmassa on tapahtunut. Tuskin Suomi nyt on tässäkään ainutlaatuinen, että kääntää tuloksen positiiviseksi.

Samalla huolestuttavaa on, että tähän liittyy myös moraalitason ongelma elikkä lähdetään riskejä, häviöitä, maksimoimaan, kun päinvastaisena tavoitteena pitäisi olla yhteiskunnan tuen pienentäminen. Kun valiokunnan puheenjohtaja totesi, että sieltä on odotettavissa ehkä tulostakin, niin kun Siltapankki tuli esille, niin on myös syytä ottaa esimerkkinä se, että kun Siltapankista tehtiin omaisuudenhoitoyhtiö ilman eduskunnan suostumusta, runsaasta 3 miljardin markan yhteiskunnan saamisesta realisoituu luottotappioksi 2,5 miljardia markkaa. Se on melkoinen saavutus, jos tämä tulos käännetään positiiviseksi. Tätä on odotettavissa muittenkin omaisuudenhoitoyhtiöiden tuloksena, jos laki menee läpi tässä muodossa. Sen takia minusta ei olekaan syytä kutsua tätä lakia omaisuudenhoitoyhtiölaiksi. Nämä ovat puhtaita roskapankkeja, joihin on tarkoitus siivota pankeista roskat pois, ei mihinkään tehohoitoon vaan tehorahastukseen.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louekosken asiallisesti esittelemä mietintö on todella vastikään jaettu pöydille, joten en puutu sen yksityiskohtiin tässä yhteydessä. Siihen on mahdollisuus myöhemminkin eduskunnan käsittelyssä. Mutta haluan painottaa sitä asiaa, johon ed. Louekoski vain viittasi, että veronmaksajien pussista menevien kymmenien miljardien kannalta ratkaisevaa ei ole omaisuudenhoitoyhtiö vaan talouspolitiikka, miten sitä hoidetaan, jotta miljardit voisivat olla mahdollisimman vähäiset. Se oli ydinkysymys myös viime talven värikkäissä pankkitukineuvotteluissa. Silloin syntyi se ratkaisu, että hallitus ei ollut valmis muuttamaan talouspolitiikkaansa tavalla, joka olisi vähentänyt pankkituen tarvetta työttömyyden ja konkurssien vähenemisen kautta.

Se oli se suuri kysymys. Se on sellainen tänäkin päivänä, mutta kun olemme tilanteessa, jossa tämä asia on ratkaistu eikä hallitus ole antanut periksi, niin olkoon sitten niin. Käsitellään nyt vain tätä asiaa, kysymystä omaisuudenhoitoyhtiöistä, mutta muistettakoon samalla, että omaisuudenhoitoyhtiöt ovat vain marginaalinen väline, kun pitäisi vähentää näitä miljardeja, joita menee joka päivä veronmaksajien pussista. Se totuus kannattaa myös muistaa eikä yrittää peittää sitä sumutuspuheilla roskapankkien hirmuisesta vaikutuksesta tai omaisuudenhoitoyhtiöiden mahdollisuuksista ratkaista tätä todellista ongelmaa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louekoski puheenvuorossaan antoi sen käsityksen, että pankkisalaisuus ei olisi mikään ongelma vaan kaikki tarvittavat tiedot ovat saatavissa. Muutama viikko sitten ed. Zyskowicz kutsui eduskuntaryhmien edustajat paikalle, ja tuossa tilaisuudessa melkein kaikkien ryhmien edustajat kantoivat eniten huolta juuri pankkisalaisuudesta. Ed. Louekoski oli myös läsnä siellä. Nyt valiokunnan mietintöön ei ole muuta kantaa otettu kuin että eduskunnan pitää saada lisää tietoa. Mikä on nyt se tieto, joka valiokunnalle on saatu kuluneiden parin viikon aikana, kun valiokunta on todennut, että minkäänlaista ongelmaa tässä ei ole? Se kiinnostaisi minua tietää.

Tuntuu erikoiselta, että pankkisalaisuus on niin vaikea silloin, kun puhutaan todella miljardiluokan ongelmista, mutta esimerkiksi eläkkeensaajien asumistukilaissa on tällainen yksinkertainen 14 §:n 2 momentti: "Pankki ja muu rahalaitos on myös velvollinen pyynnöstä antamaan eläkelaitokselle, sosiaalivakuutustoimikunnalle ja tarkastuslautakunnalle tietoja, jotka ovat tarpeen asumistukioikeuden tai asumistuen määrän selvittämiseksi." Miksei tällaista pykälää voi nyt käsiteltävänä oleviin lakeihin laittaa, kun puhutaan paljon suuremmista summista?

Tänä päivänä kerrotaan, että Tampereen raastuvanoikeus eilen tuomitsi naisen kuukauden ehdottomaan vapausrangaistukseen siitä, että hän oli nostanut 10 950 markkaa liikaa työttömyysturvan peruspäivärahaa. Oikeus totesi, että yleisen lainkuuliaisuuden noudattaminen vaatii ehdotonta tuomiota, varsinkin kun nainen teki rikoksen ollessaan ehdollisessa vapaudessa edellisen tuomionsa jälkeen.

No, en tämän naisen tapaukseen sen enempää halua ottaa kantaa. Ymmärrän tämän ongelman, koska tiedän, että monta kertaa yksittäisen ihmisen on vaikea tietää, minkä verran hänellä tuloja saa olla. Mutta haluaisin nyt vertailukohteeksi laittaa nämä kaksi asiaa. Tähänkö yhteiskunta johtaa, että nyt nämä pikkurikolliset pannaan vankilaan mutta ne, jotka ovat todella miljardeja markkoja tuhlanneet meidän yhteistä omaisuuttamme, ovat vapaalla jalalla?

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä ymmärrän, että SDP on kääntänyt pankkitukitakkinsa täydellisesti ympäri, mutta en ymmärrä sitä, että siinä menivät alusvaatteetkin saman tien ja likainen puoli meni piiloon siinä yhteydessä. Ed. Louekoski niin perusteellisesti kehui nykyisen valvonnan, että minä en näe siihen mitään perusteita. Hän jätti huomiotta ne monet ongelmat, jotka liittyvät roskapankkeihin, moral hazard -kysymyksen, koron, joka maksetaan sijoitetun pääoman hankinnasta, markkina-arvon ja kirjanpitoarvon välisen erotuksen, joka saattaa aiheuttaa uuden pankkitukitarpeen toisaalta jne.

Minulle syntyi sellainen kuvitelma, että ed. Louekoski ei tunne perusteellisesti asiaa, josta hän puhui. Samaan viittaa sekin, että hän ilmoitti, että pankit muka maksavat korkoa 8 miljardille markalle, joka on annettu niille lisäbudjettitukena. Ed. Louekoski, eivät pankit sille maksa korkoa. Mistä teille sellainen käsitys on tullut, että korotonta lainaa maksettaisiin korolla? Jos teillä on tällainen käsitys, että valvonta toimii samalla tavalla kuin pankkien korkojen maksu pääomitukselle, tehän olette aivan väärää asiaa propagoimassa, siis menette nyt mukaan johonkin sellaiseen, mihin ei välttämättä pitäisi mennä, tuollaisilla ylisanoilla. Tämä merkitsee valvonnan olennaista heikentymistä, ja te väitätte, että tämä sala- ja piilotuki olisivat jokin tehovalvonnan muoto pankeille. Minä en ymmärrä teitä, ed. Louekoski, eivätkä perusteet tälle tehovalvonnalle tulleet millään tavalla esiin. Sen tehovalvonnan, jota te markkinoitte, tuloksena meillä on historiamme syvin pankkikriisi, ja mitä korkoa pankit muka maksavat tälle 8 miljardille?

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kuulun niihin, jotka pelkäävät, että pankkituen piikin lisäksi syntyy nyt toinen piikki mutta asiakaskunta on sama eli ravintolaa vaihdetaan. Asiantuntijoiden määrä, joka on tullut ehkä vähän epäasiallisesti esille, on kuitenkin asia, johon on syytä kiinnittää huomiota. Olisin itsekin toivonut, että olisi kuultu yrittäjiä, jotka ovat monesti toimenpiteiden, omaisuuden arvioinnin kohteina, samoin kuin pankkiryhmiä, koska ne joutuvat yhtiöitä perustamaan tai eivät joudu. Ei Pankkiyhdistys perusta yhtään mitään.

Hyvin vaikea asiaa tulee olemaan valtioneuvoston osuus ja valtioneuvoston jäsenen rooli. En helposti muista sellaista miljardimäärien käsittelyä, jossa valtioneuvosto pannaan näin paljon vartijaksi kuin tässä, ja se itse laatii itselleen ohjeet. Yhdysvalloissa ovat olleet ominaisia oikeusprosessit, jotka jäävät hyvin vähälle hallituksen esityksen perusteluissa ja nähtävästi myös talousvaliokunnassa. Mikä tulee olemaan valtioneuvoston jäsenen rooli siinä tapauksessa, että asia on vireillä alioikeudessa? Millä tavoin se valtio-

neuvoston päätös, joka näissä yhteyksissä on tehty — kysymys on isoista rahoista — tulee näihin asioihin kytkeytymään? Sitä perustuslakivaliokunta ei ole tuonut esille.

Yhdysvalloissa, kun järjestelmä perustettiin muutama vuosi sitten, silloinkin vakuutettiin, että siitä tulee pieni, halpa ja tehokas. Siellä on 2 500 ihmistä tällä hetkellä töissä, ja koko ajan on kongressissa uusia esityksiä, että rahaa tarvitaan lisää. Tähän minusta olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota hallituksen esityksen perusteluissa ja valiokuntakäsittelyssä kuin siihen pitkään osuuteen, joka koskee esimerkiksi Siltapankkia, joka on 5 prosenttia kokonaisuudesta. On otettu yksi esimerkki, säästöpankkijärjestelmä, joka myös otettiin haltuun pari vuotta sitten ja jonka korvausten osalta ei ole ryhdytty minkäänlaisiin toimenpiteisiin. Siinä on paljon isommista summista kysymys kuin teoreettisesti STS:n osalta.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Louekoski sanoi, että menossa on eduskunnan kannalta jossakin määrin turhauttava käsittely, viitaten ilmeisesti juuri valvontaongelmiin. Jos se on nyt turhauttavaa, voin kuvitella, mitkä äänenpainot ovat muutaman vuoden päästä, kun rahat ovat lähteneet liikkeelle ja eduskunta katselee todennäköisesti sivusta, mitä omaisuudenhoitoyhtiöiden puolella tapahtuu.

Viittaan ed. Paloheimon jättämään I vastalauseeseen, jossa toivotaan edelleen, että vakuusrahastolakiin tulisi selkeät tukiehdot ja että eduskunta saisi näiden tukiehtojen noudattamisesta säännöllisesti kertomuksen ja me voisimme sitä käsitellä, ja samaten, että talousvaliokunnan asemaa tässä yhteydessä vahvistettaisiin niin, että se voisi harjoittaa kontrollia varojen käytön suhteen. Kysymys on kuitenkin summasta, joka on, jos puhutaan 90 miljardista markasta, tulevaisuudessa puolet valtion budjetista. Se jos jokin on turhauttavaa, että täytyy seurata sivusta täältä sen käyttöä ja todeta, että eduskunta on voimaton. Tässä mielessä olisi odottanut, että talousvaliokunta olisi vahvistanut eduskunnan asemaa varojen käytön seurannassa.

Edelleen viittaan ajatukseen siitä, että rikoslaissa olisi pitänyt muuttaa 36 luvun 8 §:ää, joka koskee petosasioiden asianomistajuutta, eli nämä pitäisi siirtää yleiselle syyttäjälle. Ministeri Pokkahan totesi, että tällainen laki on valmisteilla, mutta siitäkin olisi tässä yhteydessä pitänyt joko jotakin lausua tai mieluummin saada asia samaan aikaan käsittelyyn, jotta eduskunnalla olisi vakuudet siitä, että näin tullaan todella menettelemään ja pankeissa tapahtuneita petoksia ei voida enää peitellä.

Ed. S e i v ä s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski luetteli suuria lukuja ja arvioi, että kokonaistuki nousee kaikki huomioon ottaen noin 90 miljardiin. Ilmaan jäi kuitenkin leijumaan kysymys — ja saman tien myös vastaus — siitä, onko valiokunta ja sen puheenjohtaja pystynyt arvioimaan, miten suuri osa tästä miljardimäärästä valuu Suomen rajojen ulkopuolelle eli johtuu ulkomaille suuntautuneista kiinteistösijoituksista ja yritysostoista, jotka tavallaan ovat lopullisesti menetetyt Suomen kansantalouden kannalta.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pankkituen hoitamisessa tarvitaan välttämättä välineitä, ja omaisuudenhoitoyhtiöt tiukasti toteutettuina ovat eräs väline, jota tarvitaan. Paljain käsin sitä ei voida hoitaa. Valvonta on erityisen suuri kysymys, ja siinä tietysti pankkien oma valvontajärjestelmä ensimmäiseksi täytyy saada kuntoon.

Kiinnitän huomiota siihen, että kun viime kerralla käytiin pankkikeskustelua, puhuttiin aika paljon STS-Pankista ja sitä kritisoitiin. Nyt nähdään, että on aivan oikein nostaa nämä kysymykset esille, ja vahingonkorvauskanteet ovat lähdössä liikkeelle.

Nyt huomaan, että vasemmistoliitolla on aivan sama ongelma jälleen ottaa vastuuta pankkiasioista. Nythän puoluesihteeri Viialainen ilmoittaa, että vasemmistoliiton taloussotkuista tulee yli 100 miljoonaa markkaa pankkituen piikkiin. Varmasti tämä määrä tulee olemaan vieläkin suurempi. Ongelmaksi nousee se, että vasemmistoliitto ei ole pystynyt itse hoitamaan omia asioitaan. Ed. Seppänen ja ed. Korhonen esiintyvät aika farisealaisesti, mutta omat asiat ovat jääneet pahasti hoitamatta, ja yhteiskunnan piikkiin tulee yli 100 miljoonan markan murhe. Mielestäni tämäkin asia on sellainen, joka vaatii erityistilintarkastuksen toteuttamisen siltä osin kuin vasemmistoliiton taloussotkut aiheuttavat pankkituen osalta murheita.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola on tietysti oikeassa, että asia tulee saliin aika nopeassa aikataulus-

sa, mutta talousvaliokunta on toiminut niin nopeasti kuin mahdollista sen vuoksi, että lailla on kiire. Esimerkiksi Ruotsissa on osoittautunut, että on pystytty säästämään suuri summia yhteiskunnan varoja, kun vastaavanlaisia omaisuudenhoitoyhtiöitä on perustettu.

Ed. Skinnari oli sitä mieltä, että valiokunta on kuullut liian vähän asiantuntijoita tällä kierroksella. Se on tietysti totta, ettei kovin montaa asiantuntijaa ole kuultu, mutta talvella, kun asia oli käsittelyssä edellisen kerran, kuulimme asiantuntijoita runsain määrin joka taholta. Koska tämä on niin kuin vanhan toistoa, emme nyt asiantuntijoita uudelleen tänne vaivanneet, koska meillähän on heidän kirjalliset lausuntonsa ja sitä paitsi muistamme aika hyvin, mitä meille kerrottiin.

Ed. Korhosen, jolla on vastalause, on jäänyt kiinni siihen, että on kysymys roskapankista. Roskapankkihan on sellainen, joka hoitaa yrityksiä. Meille tuli sellainen hauska sanonta valiokunnassa kuin "yritys, joka on lähellä ruumiin tilaa", ja niin voimme sanoa, että roskapankkihan hoitaa yrityksiä, jotka ovat lähellä ruumiin tilaa. Omaisuudenhoitoyhtiöönhän ei näitä oteta, vaan omaisuudenhoitoyhtiön tarkoitus on nimenomaan, että sinne otetaan sellaisia yrityksiä, joilta odotetaan, että ne jäävät henkiin. Joko niitä tervehdytetään tai sitten tapahtuu sellainen hallittu alasajo, että jos esimerkiksi on liikaa kapasiteettia, ettei juuri kaikkia yrityksiä tarvita, voidaan sulauttaa, fuusioida tai muuten järjestää niin, että tulee mahdollisimman vähän hankaluuksia.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Ed. Haaviston puheenvuoron johdosta vastaan, että rikoslain uudistus on tämän syksyn aikana tulossa eduskunnalle. Kysymys ei ole ainoastaan ed. Haaviston mainitsemien pankinjohtajien rikosten saattamisesta virallisen syytteen alaisiksi. On tarkoitus myös täsmentää velallisen asemassa tehtyjä rikoksia eli toista puolta.

Kun valiokunnan mietinnön olen saanut nyt vasta käsiini, kiinnittäisin huomiota siihen, että eduskunnan perustuslakivaliokunta näyttää ottaneen aika laajan tulkinnan mitä tulee pankkisalaisuuteen. Jos valiokunnan puheenjohtajan ed. Louekosken puheesta jotakin ymmärsin, valiokunta ilmeisesti on uudistanut viime talvena esittämänsä vaatimuksen, että talousvaliokunnan pitää saada niitä tietoja, joita ilmeisesti ei ole saatu. Sen lisäksi perustuslakivaliokunnan kannanotossa on aika laaja arvio, miten omaisuudenhoitoyhtiön piiriin tulevien omaisuuden ja kiinteistöjen kanssa pitää menetellä. Meillä oikeusministeriössä on myös sama käsitys, ettei pankkisalaisuus suojaa suinkaan näiden tietojen esittämistä muissa erilaisissa virallisissa paikoissa.

Valtiovarainministeriö on selittänyt meille valtioneuvoston jäsenille, että vaikka kysymys on yleislaista, sillä on tarkoitus hoitaa nimenomaan säästöpankkileirin ongelmia omaisuudenhoitoyhtiöön. Omalta osaltani olen tämän asian hyväksynyt ajatellen niin, että tällä tavalla voitaisiin nykymuotoisesta pankkituesta säästöpankkileirin osalta päästä. Sitähän on ollut käytännössä mahdoton valvoa. Olisin kovin hämmästynyt, jos omaisuudenhoitoyhtiön jälkeen edelleenkin säästöpankkeja tuettaisiin nykymuotoisella tavalla, aivan kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Toisessa osassa, johon perustuslakivaliokunta viittaa, myös edellytetään, että pankkituen ehdot olisivat suoraan laissa, mikä on huomion arvoinen asia, mutta nyt, kun on kysymys vain omaisuudenhoitoyhtiöistä, asiaahan ei ole ilmeisesti voitu ottaa tarkempaan syyniin talousvaliokunnassa.

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pankkituki, joka on päälle kaatunut, vaatii ja edellyttää myös todella työrukkasia, jotta sitä voidaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla hoitaa. Eräs työrukkanen on, niin kuin monessa puheenvuorossa on tullut esille, omaisuudenhoitoyhtiöitä koskeva laki. Tämän lisäksi eduskunnassa on käsiteltävänä neljäs lisätalousarvio, jonka toivon myös tulevan mahdollisimman pian lopulliseen käsittelyyn, jotta nämä kaksi asiaa muodostaisivat selkeän kokonaisuuden.

Pyysin tämän puheenvuoron ed. Louekosken puheenvuoron johdosta lähinnä sen vuoksi, kun hän puuttui valvojiin ja tarkastajiin. On aivan oikein, että tuodaan esille, että valvojia, tarkastajia, tirkistäjiä on vaikka millä mitalla. Enää ei ole kysymys siitä, ettei olisi instrumentteja, vaan on kysymys siitä, miten tämä järjestelmä saadaan pelaamaan kunnolla. Varsinaista valvontaahan suorittaa Vakuusrahasto. Sen lisäksi täällä tuodaan esille tarkastuksen puolelta valtiontalouden tarkastusvirasto ja valtiontilintarkastajat. Henkilökohtainen käsitykseni on, että valtiontilintarkastajien virkamiesjohdon tulee kutsua mahdollisimman pian koolle tämän lain voimaan tultua niin valtiontalouden tarkastusviraston edustajat kuin rahoitustarkastuksen ja Vakuusrahaston

edustajat, jotta katsotaan, miten saadaan tällä porukalla käytyä läpi kattava kokonaisuus. En näe mitään mieltä siinä, että kukin heiluu omalla tavallaan ja tehdään päällekkäistä työtä. Edelleen pitää ottaa huomioon myös se, että jos omat voimavarat eivät riitä, näillä pitää olla oikeus myös ostaa tietoa.

Ed. K o h i j o k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtaja puheenvuorossaan pohti pari kertaa, osataanko valvoa, ovatko valvojat tehtäviensä tasalla. Siihen myös äskeinen puheenvuoro liittyi. Siinä tietysti täytyy erottaa virkamiesorganisaatiot, jotka valvontaa suorittavat, ja erikseen tutkijaorganisaatiot, silloin kun tulevat kysymykseen — ei jos, vaan kun tulevat kysymykseen — talousrikokset, jotka ovat peräti vaikeasti selvitettäviä monta kertaa. Niiden lonkerot ulottuvat oman maan rajojen ulkopuolelle.

Tässä on ongelma, josta taidettiin viime viikolla kyselytunnillakin puhua. Tutkijavoimia kannattaisi meillä lisätä, kaksinkertaistaa talousrikosten tutkijavoimat vähintään, mutta on pitkäaikainen koulutuskysymys, ennen kuin he ovat siihen valmiita. Ei sekään riitä, vaan tarvitaan myös erikoissyyttäjät. Ne ovat niin vaikeaselkoisia asioita myös syyttäjän kannalta, että me olemme hyvin valmistautumattomia tuohon puoleen, kun meillä ei ole tarvittavia organisaatioita. Juuri syyttäjät omalta osaltaan vaatisivat erikoiskoulutuksen, samoin tietyt alueet. Ei koskaan saada tässä maassa syyttäjien virassa syyttäjien varsinaisella toimialueella pystyyn tehokasta toimintaa, vaan tarvitaan erikoissyyttäjäjärjestelmä tätä varten, heille koulutus ja vähän isommat toiminta-alueet.

Aivan samaa on sanottava alioikeuksista. Meillä on hyvin harvoja pystyviä alioikeuksia, tai toisinpäin sanottuna meillä on paljon sellaisia alioikeuksia, jotka eivät pysty käsittelemään talousrikoksia siinä laajuudessa kuin tulisi.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin pyydän arvoisille edustajille huomauttaa siitä, että en ole erityisesti ollut kehittämässä omaisuudenhoitoyhtiöasiaa. Tämä on hallituksen esitys ja talousvaliokunta käsittelynsä perusteella lähtee siitä, että puheenjohtaja esittelee mietinnön. (Ed. Jaakonsaari: Kun ei ministeri ole paikalla, omituinen asetelma!) — Tätä mietintöä ei hallitus paljonkaan puolustele. (Ed. Seppänen: Pakkokos sitä on niin innokkaasti puolustella?) — Mutta minä esittelin sen sillä tavalla kuin talousvaliokunnan enemmistö tämän asian on hahmottanut. En kovin innokas tähän asiaan ole siitä syystä, että olen ed. Kalliomäen kanssa samaa mieltä, että tehokkain pankkituen rajaamisen muoto on uusi talouspolitiikka, sellainen, joka mahdollistaa yritysten asioiden hoidon nykyistä paremmin.

Mutta jääköön se keskustelu muuhun yhteyteen, ja pannaan tämä omaisuudenhoitoyhtiö sellaiseen raamiin, johon se kuuluu. Se on eräs väline pankkituen hallinnassa ja pankkikriisin hoitamisessa. Sen merkitystä ei pidä yliarvioida eikä aliarvioida. Muualla maailmassa kokemukset omaisuudenhoitoyhtiöistä ovat olleet positiivisia. Esimerkiksi Ruotsissa näin on asian laita. Ruotsissa pankkitukilainsäädännössä omaisuudenhoitoyhtiö on luokiteltu valvontakeinoksi, ja se on sikäläisessä laissa "valvonta"-otsikon alla. Näin se pitää Suomessakin käsittää. Pankkisalaisuutta, tietojenantovelvollisuutta viranomaisille ja monia muita tässä keskustelussa esille nousseita asioita on käsiteltävä niin, että pykälät tällä hetkellä ovat varsin kattavat, ne eivät estä pankkituen valvontaa. Ja niin kuin esittelypuheenvuorossa sanoin, käytännössä on paljon tehostamisen ja korjaamisen varaa.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilä puhui täyttä palturia puhuessaan vasemmistoliiton taloussotkuista. Sellaisia ei ole, ja totean, että SKP:n taloussotkut eivät vaikuta millään tavalla siihen, miten vasemmistoliitto suhtautuu tähän asiaan tai muihinkaan asioihin tässä salissa.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä ed. Ala-Nissilän puheenvuoro oli aika mielenkiintoinen. Se vaatii tarkempaa vastausta. Minäkin totean, ettei vasemmistoliitolla tällaisia taloussotkuja ole. Mutta tämä sama ongelma, mikä liittyy yleisesti talousrikollisuuteen ja valvonnan kohteena olemiseen, on sellainen, että esimerkiksi meillä puoluesihteeri Viialainen, joka näitä lukuja levittelee, on itse asianosainen. Meidän pitää mitä suurimmassa määrin tutkia hänen menettelyjään. Hän on tähän asti pyrkinyt tutkimaan niitä itse. Mutta me lopetamme nyt sen, että hän tutkii itse omia menettelyjään. Hänellä on siellä otettuna pankkitukea, (Ed. Gustafsson: Ei se meitä kiinnosta!) 70 000 markkaa konsulttipalkkiota, hänellä on kassasta nostoja tilapäisinä vippeinä hallituksen puheenjohtajana, vaikka nostot voivat tapahtua vain hallituksen päätöksellä.

Tähän liittyy sama ongelma, mitä ed. Louekoski täällä ihannoi. Kun on hirvittävän paljon valvojia, niin on kuin kukaan ei valvoisi. Tämän takia minä en usko ed. Louekosken selvittämään malliin, jossa tulivat kaikki uudet tarkastusviranomaiset peliin mukaan. Ei se, ed. Louekoski, toimi, eikä pidä lähteä markkinoimaan sitä, että se toimisi, koska jos on liian monta valvojaa, kukaan ei toimi. Tässä mielessä edelleenkin hämmästelen sitä ed. Louekosken käsitystä, jonka mukaan pankit maksaisivat 8 miljardin markan pääomatuesta korkoa. Paljonkos se korko, ed. Louekoski, on? Te ette hallitse substanssia.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Björkenheim sanoi, että nyt ei tarvinnut kuunnella niin paljon asiantuntijoita, kun talvella asiaan oli paneuduttu ja kuunneltu silloin asiantuntijoita. Näinhän varmasti on. Mutta talvella ei tämän tyyppinen omaisuudenhoitoyhtiö ollutkaan esillä. Kysymys on tällä hetkellä siitä, pystytäänkö talousrikollisuus saamaan kuriin tämän lain turvin vai jatketaanko samaa meininkiä, mitä on jatkettu tähänkin saakka. Tässä suhteessa ainakin minun mielestäni asiantuntijoiden kuuleminen on ollut luvattoman heikkoa.

Ystävät, veljet vasemmalla, ei siitä pääse mihinkään, että kansan keskuudessa SKP ja vasemmistoliitto ovat lähestulkoon sama asia. Ei näitä asioita siinä mielessä kannata peitellä. Te olette tehneet, puolue on tehnyt töppäyksen, olipa se vasemmistoliitto tai SKP, ja sen töppäyksen menot maksavat kansalaiset, veronmaksajat. Tämä asia on valitettavasti näin, ei sitä kannata puolustella tai peitellä, asia muuttuu vain pahemmaksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pokka on eturivin ihminen taannoisessa lehtiuutisessa pankkirosvojen takaa-ajajana. Tätä taustaa vasten minä vähän ihmettelin, kun hän sitoo johonkin suurempaan kokonaisuuteen kysymyksen rikoslain 36 luvun luottamusaseman väärinkäytön rikoksesta, jossa muutos merkitsisi sitä, että tämä tulisi virallisen syytteen alaiseksi näiltä osin. Se vaikuttaisi tässä tapauksessa myös vanhentumisaikoihin. Minä en ymmärrä, kenen asialla ministeri Pokka jatkossa on, kun lehdistön mukanaan tuoma populistinen veto, minkä te aikanaan esititte, ei enää vedäkään tässä tapauksessa, että te kiirehtisitte tämän lain muutosta.

Kysymys on nimittäin siitä, että kyllähän tällaiset teot voitaisiin monessakin tapauksessa luokitella petokseksi, varsinaiseksi tai epävarsinaiseksi osallisuudeksi siihen, mutta kun tulkinnassa lähdetään yleensä siitä, että asioita tulkitaan syylliseksi epäillyn edun mukaisesti, niin monta kertaa, vaikka kysymyksessä on täysin selvä petos, joka on virallisen syytteen alainen rikos, katsotaankin, että kyseessä on lievempi vaihtoehto eli luottamusaseman väärinkäyttäminen, joka pankkiasioissa aikanaan oli virallisen syytteen alainen rikos, vuosia sitten, ja asia tulkitaankin tälle puolelle.

Kyllä ministeri Pokan aikaisempiin puheisiinsa viitaten pitäisi omalta osaltaan kiireesti tuoda ed. Haaviston aikanaan lakiesityksenä myös esiin tuoma aloite, joka olisi voitu aivan hyvin hyväksyä, sehän on ihan hyvin tehty, valtioneuvoston puolelle käsiteltäväksi eikä vetkutella eikä pitkitellä asiaa.

Loppujen lopuksi ed. Kohijoelle totean, että kun raastuvassa on syyttäjä, joka ei ymmärrä talousrikoksista eikä talousasioista mitään, kun on tuomari, joka ei ymmärrä senkään vertaa, niin ainoa asiantuntija on todella silloin syylliseksi epäillyn asianajaja, ja hänhän osaa asiat hoidella ihan mukavasti.

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Minä en ole ihan varma, vastasinko epäselvästi vai ymmärsikö ed. Aittoniemi asian väärin. Luultavasti epäselvyyttä oli puolin ja toisin. Tarkoituksena oli vain selvittää, että meillä on kaksi erillistä lainmuutosta, jotka molemmat tulevat, niin pian kuin ne saadaan käännettyä, tänne eduskuntaan. Laki luottamusasemassa tehtyjen eli pankinjohtajien tekemien rikosten saattamisesta virallisen syytteen alaisiksi on laadittu ja sitä on tehty yhteistyössä sisäasiainministeriön ja talousrikostutkijoiden kanssa, joten se vastaa niitä tarpeita, mitä tällä hetkellä on. Se tulee tänne.

Mutta tarkoituksena on myös, että me korjaisimme edellisellä vaalikaudella tehtyä rikoslain ykköspakettia myös velallisen rikoksia koskevalta osalta. Viime eduskunnallahan oli koko asiakokonaisuus täällä käsiteltävänä, mutta jostakin syystä silloin päädyttiin siihen, että nämä jäivät asianomistajarikoksiksi. Me siis nyt korjaamme rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäistä vaihetta taas kerran.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin korjaan sen verran sanontaani, jos puhuin nimenomaan vasemmistoliiton taloussotkuista. Tarkoitin vasemmistoliiton puoluesihteeri Viialaisen puhetta, kun hän

lehtitietojen mukaan sanoi, että kommunistipuolue ja sen liiketoiminta aiheuttivat yli 100 miljoonan edestä pankkituen tarvetta. (Ed. Helle: Se on eri asia!) Tähän halusin viitata. Sikäli sanoin todellakin virheellisesti ja pyydän sen korjata. Mutta ymmärrän niin, että vasemmistoliiton liittohallituksessakin näitä asioita joudutaan käsittelemään. (Ed. Seppänen: Puoluesihteerin osalta!) Varmaan olisi tarpeen suorittaa erityistilintarkastus tältäkin osin, ja sitä halusin esittää. (Ed. Seppänen: On suoritettu!) Haluaisin, että tämäkin asia tulisi pengottua, koska puolueiden täytyy olla kuitenkin erityisen tarkkoja näissä asioissa.

Ed. Zyskowicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On varmasti niin, että viranomaisvalvontaa pankkitukeen liittyy riittävästi, mutta kun pankkituessa on kyse niin valtavasta, kymmenien miljardien suuruisesta veronmaksajien varojen käyttämisestä, on pakko kysyä, onko tämä viranomaisvalvonta, joka sinänsä viranomaisvalvontana on riittävää, itse pankkitukeen liittyen riittävää. (Ed. Helle: Hyvä kysymys!)

Tässä yhteydessä kiinnitän huomiota julkisuuteen tehokkaana keinona valvoa tiettyjä käytäntöjä. Pankkisalaisuus sen aidossa, alkuperäisessä muodossa on toki loukkaamaton tällaisena pankin ja sen asiakkaan välisenä suhteena. Mutta kyllä pankkitukeen ja pankeissa ja pankkien kautta tapahtuneeseen toimintaan liittyy paljon sellaista, jota pankkisalaisuuden ei pidä olla suojaamassa.

Vaikka voidaan sanoa, että kyse on vähän tällaisesta sanoisinko jalkapuumentaliteetista, niin olisin kyllä henkilökohtaisesti valmis harkitsemaan niitä ajatuksia, joita esimerkiksi entinen pankkitarkastusviraston ylijohtaja Linnamo on julkisuudessa esittänyt, että tietyn rajan ylittävät, jo realisoituneet luottotappiot, jotka pankeille ja sitä kautta veronmaksajille on aiheutettu, julkistettaisiin, kuka on ollut saamassa, kuka on ollut myöntämässä. Uskoisin, että tämän kaltainen julkisuus olisi erittäin tehokas keino valvoa ja myös tuoda esille mahdollisesti näiden luottotappioiden takana piilevää rikollista toimintaa. Tämän kaltainen julkisuus myös varmasti vastaisi kansan oikeustajun perusteltuihin vaatimuksiin tässä tilanteessa.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onko pankkituen valvonta riittävää vai ei, se kai on selvää jo tämän keskustelun perusteella, että nykyisellään se ei ole riittävää. Organisatorisesti se on hajanaista ja käytännössä jopa ristiriitaista. Siinä on mentävä sillä tavalla edustajien itseensä, että me itse olemme saaneet aikaan mm. tilanteen, että rahat on annettu hallitukselle ja Vakuusrahaston hallintoneuvostoksi on pantu meillä pankkivaltuusto. Pankkivaltuusto on tällä tavalla joutunut ikään kuin sivuraiteille niin kuin sanoin jo äsken. Tämä asia pitäisi jossakin lähitulevaisuudessa korjata.

Ed. Haavistolle ministeri Pokka vastasi hyvin rikoslain muutostarpeen osalta. Tästä syystä valiokunta ei ottanut positiivista kantaa ed. Haaviston aloitteen siihen osaan. Toinen osa ed. Haaviston aloitteesta olisi johtanut tämän lain säätämiseen perustuslain säätämisjärjestyksessä. Se olisi ollut tässä asiassa liian mutkikas menettelytapa ja asian paisuttamista yli äyräittensä. Kysymys omaisuudenhoitoyhtiössä on tietystä välineestä, jota nyt tarvitaan pankkikriisin hoitamisessa.

Valiokunnassa on, ed. Ukkola, parhaillaan vireillä myös talletuspankkilaki, luottolaitoslaki, siis kokonaisuus, jonka yhteydessä on tähän asiaan liittyen kuultu myös keskusrikospoliisin edustajia, ja hallituksen ehdotusta on korjattu tarpeellisilta osilta KRP:n ehdotusten mukaisesti. Se tulee parin kolmen viikon kuluttua eduskunnan täysistuntokäsittelyyn eduskunnan vastausta varten.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Ukkolan puheenvuoroon. Nyt voidaan sanoa, että tällä hetkellä pankkituki on ollut kohdistamatonta toisin kuin uuden lain aikana tulisi olemaan. Pankkituen myöntäminen on perustunut pankkien vakavaraisuutta uhkaavien luottotappioiden kattamiseen. Nyt, jos olen oikein ymmärtänyt, luottotappioita aiheuttavat ongelmaerät nostettaisiin erikseen omaisuudenhoitoyhtiöön ja myös mahdolliset ulkomaiset erät Brysselin kiinteistökauppoja myöten. Varmasti jokainen olemme kuulleet väitteitä siitä, että pankkituen kautta omaisuusmassoja on siirretty ehkä alihintaan erilaisilla pakkohuutokaupoilla ja myynneillä. Toivottavasti tämäkin puoli nyt tulee paremmin valvontaan, kun kukin erä on mahdollisuus tapauskohtaisesti harkita.

Talousvaliokunta on mielestäni ytimen omaisuudenhoitoyhtiöiden tarpeesta määrittänyt sivulla 2 lausunnossaan todeten: "Omaisuudenhoitoyhtiössä ongelmallisen omaisuuden hallinnointi on kuitenkin selkeämpää kun pankissa. Jos yhtiö tarvitsee tukea, tiedetään tarkalleen, mistä tuen tarve aiheutuu. Tukea voidaan myös valvoa

tehokkaammin kuin pankissa. Omaisuudenhoitoyhtiötä voidaan luonnehtia uudeksi pankkituen kohtaantumisen valvontakeinoksi."

Ed. Kaarilahti (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louekoski, kuten talousvaliokunnan mietinnössäkin selkeästi todetaan, pankkituen hallinnointi on epäselvää ja on korjattavissa, on se sitten perustuslain säätämisjärjestyksessä tai ei. Toivon, että eduskunnan asema jossain muodossa tulevaisuudessa tuodaan esille, vaatii se sitten perustuslain säätämisjärjestystä tai ei, koska viime kädessä eduskunta kuitenkin tosiasiallisesti vastaa kaikesta.

Mutta vastauspuheenvuoron pyysin, koska lähinnä ed. Ala-Nissilä kahteen otteeseen jo on peräänkuuluttanut erityistilintarkastusta. Kun ei ollut aikaa perehtyä ennen istunnon alkua tähän talousvaliokunnan mietintöön, jossain yhteydessä toivoisin, että talousvaliokunnan puheenjohtaja tai joku muu jäsen selvittäisi, kuka maksaa erityistilintarkastukset: Onko se pankki, jossa on ongelmaluottoja ja joka hakee, jotta voidaan perustaa omaisuudenhoitoyhtiö, joka luonnollisesti tulee tämän valtioneuvoston päätöksen jälkeen, vai ovatko viime kädessä maksajat tässäkin erityistilintarkastuksessa veronmaksajat? Ymmärrän, että erityistilintarkastus on välttämätön toimenpide, mutta miten se huomioidaan pankkituen määrässä?

Viimeiseksi ed. Mattila jossain yhteydessä toivoi, että tämän asiakokonaisuuden yhteydessä pikaisesti myös käsitellään neljäs lisätalousarvio. Olen samaa mieltä, että neljäs lisätalousarvio olisi voitu käsitellä varmasti tämän kanssa yhdessä, koska tosiasiallisesti ed. Louekosken mainitsemat 90 miljardin markan valtuudet tulevat lisätalousarvion myötä lisääntymään 10 miljardilla markalla, joka nyt jätetään neljänteen lisätalousarvioon eikä ensi vuoden varsinaiseen budjettiin.

Ed. Björkenheim (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin vastauksena ed. Kaarilahdelle, että tilintarkastuksen maksaa asiakas, myös erityistilintarkastuksen.

Mutta mitä tulee tähän valvontaan, niin nythän omaisuudenhoitoyhtiötä ja pankkitukea valvovat hyvin monet viranomaisorganisaatiot, ja nythän sitä vielä laajennetaan niin, että siihen tulevat mukaan valtiontilintarkastajat ja valtiontalouden tarkastusvirasto.

Puheenjohtaja Louekoski esittelypuheenvuorossaan kyllä sanoi, että suuri vaara on siinä, että vaikka valvontaelimiä on monta, niin valvonta ei siitä huolimatta tule tehokkaammaksi, koska se saattaa olla liian hajanaista. Tämä on kyllä minun mielestäni hyvin varteenotettava seikka. En tiedä, kenenkä hanskassa nämä hommat loppujen lopuksi ovat, joten tässäkin talossa pitää olla tarkkana ja seurata, mihin valvonta johtaa.

Mutta kyllä kuitenkin olen sitä mieltä, että tämä, että omaisuudenhoitoyhtiöitä perustetaan, helpottaa huomattavasti julkisen rahanmenon valvontaa. Nyt kun tosiaan on ollut pankkisalaisuus ja pankin liikesalaisuudet, joihin ei ole voitu päästä käsiksi, niin pankin ja Vakuusrahaston välisissä rahansiirroissa on paljon helpompi ihan yksilöidysti päästä tarkastuskohteeseen kiinni, kun omaisuudenhoitoyhtiö nostetaan pankista tavallaan ulos niin, että syntyy erillinen yhtiö, joka on pankin taseen ulkopuolella.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on yhdessä asiassa ainakin oikeassa, kun hän sanoi, että kun on paljon valvojia, niin kukaan ei valvo. Näin asia varmasti tässä suhteessa on. Siksi kuuntelinkin hämmästyneenä ed. Zyskowiczin ajatuksia, jotka käyvät täysin tarkkaan samaan tahtiin kuin mitkä esimerkiksi minä henkilökohtaisesti olen lähestulkoon pistänyt tämän lain hyväksymisen ehdoksi elikkä julkisuus, luottotappiorekisteri. Se on laadittava, jollain konstilla saatava tämän lain kylkiäiseksi. Ellei tästä selkeää lupausta tässä keskustelussa tule tai tietoa siitä, että sellaista harkitaan, niin minä kyllä joudun sitten harkitsemaan jatkossa, miten suhtaudun tähän lakiesitykseen.

Miksi ihmeessä, ed. Zyskowicz, te suuren puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajana ette pitänyt huolta siitä, että teidän jäsenenne talousvaliokunnassa olisivat ottaneet käsittelyyn lakialoitteen n:o 21/1993? Sehän nimenomaan tarkoittaa juuri julkisuutta ja sen lisäämistä, luottotappiorekisteriä, rekisteriä siitä, mitkä luottotappiot ovat menneet veronmaksajien harteille. Tämä on se oleellinen kohta, johon ainakin minulla tämä pankkituki, omaisuudenhoitoyhtiö, tökkää. Te puhutte nyt, mutta olisitte pitänyt huolen siitä, että teidän puheenne olisivat käyneet todeksi.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyynisyyteni aste on kasvanut tämän keskustelun aikana, ja tuli mieleen, että saattaa muutaman vuoden kuluttua joku tervehtiä jopa ilolla näitä omaisuudenhoitoyhtiöitä, koska nehän työllistävät valvojia, tutkijoita, erilaisia poliiseja, toimitusjohtajia jne. Täällä ei ole itse asiaan kiinnitetty huomiota eikä varsinkaan hallituksen taholta ole vakuutettu epäileviä kansalaisia ja epäileviä kansanedustajia, että tämä on projekti, joka joskus päättyy. Nimittäin on selvä asia, että rosvot pitää saada kiinni ja täytyy olla valvontaa ja tutkijoita, mutta kaikkein olennaisinta kai on se, että tämä projekti päättyisi joskus.

Jos tässä yhteydessä ei puhuta talouspolitiikasta ja siitä, että — muuten tällä viikolla ennusteita jälleen korjataan entistä huonompaan suuntaan — jos työttömyys ja konkurssikierre jatkuvat, niin tämä projekti sen kun jatkuu. Tämä aiheuttaa sen moraalin rapautumisen, joka on jo näkyvissä kansalaisten keskuudessa, että kun myymälöistä esimerkiksi varastetaan yhä enemmän, niin ihmiset katsovat suoraan silmiin jäätyään kiinni ja sanovat, että pankit rosvoavat vielä enemmän. Sen takia tähän varsinaiseen sairauden syyhyn pitäisi enemmän kiinnittää huomiota, saada jonkinlainen poliittinen vakuutus, statement, siitä että tämä projekti päättyy, on nähtävissä sellaisia aikoja, jolloin pankkituen maksaminen päättyy, että hommat ovat hanskassa. Mutta tämän keskustelun jälkeen, kun hallitusta ei näy mailla eikä halmeilla, niin ainakin oma epäluuloni sen kun kasvaa.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowiczille: Kokoomuksen edustajat eivät olleet valmiita ottamaan käsille tällaista rekisterin perustamista luottotappioille, mitä ed. Korhonen talousvaliokunnassa esitti, että se siitä teidän toiveestanne. Ettehän te niitä toiveita esitä muuta kuin julkisuutta varten.

Ed. Kaarilahdelle haluaisin todeta, että neljäs lisätalousarvio ja vakuusrahastolain muutos ovat todella paketti ja pitävät sisällään eduskunnan takinkäännöksen pankkitukiasiassa. Pankkituki tulee tämän jälkeen entistä näkymättömämmäksi, entistä suuremmaksi, entistä valvomattommammaksi, ja se pitää sisällään sen, että yhdistetään nämä kaksi lakia, jotka nyt ovat tulossa esille.

Tässä lisätalousarviossa otetaan erilainen kanta kuin eduskunta yksimielisesti otti helmikuussa. Vapautetaan omistajat vastuusta kaikissa pankkitukikysymyksissä, eli omistajavastuuta ei toteuteta. On mielenkiintoista, että ed. Louekoski on nimenomaan sillä asialla ollut koko kevään, jo alkukeväästä lähtien, että omistajat eivät vastaa. Tässä mielessä kun tämä koko paketti sidotaan yhteen, nähdään, että eduskunta on vaihtamassa kantaansa, yksimielistä kantaansa, tässä kysymyksessä, heikentää valvontaa, tekee valvonnan ja pankkituen entistä salaisemmaksi, lisää määriä ja vie päätöksenteon pois eduskunnasta. Siitä tässä viime kädessä on kysymys. Sitä ed. Louekoski parhaansa mukaan koettaa puheenvuorollaan hämätä. Hän on siirtynyt vastapuolen leiriin.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaus ed. Louekoskelle, joka on joutunut ilkeään tehtävään puolustamaan hallituksen esitystä, kun hallitus ei ole paikalla. Mutta ed. Louekoski totesi, että olisi ollut liian mutkikas menettelytapa tai asian paisuttamista yli äyräittensä, jos olisi toteutettu niitä ehdotuksia, joissa ehdotettiin eduskunnan kontrollin lisäämistä ja lakiin kirjattuja ehtoja pankkituelle ja mahdollisuutta eduskunnan talousvaliokunnalle seurata pankkituen jakoa ja saada tämä asia vuosittain eduskunnan keskusteluun.

Ihmettelen kyllä, jos käytetään vertausta "paisunut yli äyräittensä", koska minusta pankkituki on paisunut yli äyräittensä. Puhutaan niin suurista summista, että minusta eduskunnalta on odotettava, että me vaikka sitten vaikeutetussa järjestyksessä lisäämme kontrollia, lisäämme julkisuutta ja poistamme ne esteet, jotka mahdollisesti liittyvät pankkisalaisuuskysymyksiin tämän asian ympärillä, jotta veronmaksajat saavat tietää, minne heidän rahansa tässä yhteydessä käytetään. Minusta se on veronmaksajille oikeus ja kohtuus, ja me voimme nähdä vähän enemmän vaivaa, mikäli tästä asiasta vallitsee yksimielisyys tässä salissa. Toivon, että siitä vallitsee, että nämä päätökset ja tämä rahanjako olisivat mahdollisimman julkisia.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun pankkituen valvonnasta puhutaan, on oikeastaan syytä erottaa kaksi tasoa. Tässä ed. Louekoski talousvaliokunnan puheenjohtajana samoin kuin talousvaliokunnan monet jäsenet mielellään tarkastelevat sitä tasoa, onko eduskunnan puolesta parempi valvoja pankkivaltuusto vai talousvaliokunta. On enemmänkin makuasia ja tarkastelukulmasta riippuu, minkä nimiseksi kutsutaan sitä kansanedustajien joukkoa, joka pystyy näitä asioita käsittelemään. Kansanedustajat pystyvät parhaimmillaankin

antamaan tiukkoja ohjeita tuen käytölle, niin kuin on esimerkiksi Vakuusrahaston hallintoneuvosto tehnyt.

Mutta kansanedustuslaitoksen valvonta ei koskaan voi ulottua siihen, mihin ammattilaisten valvonta ulottuu. Ongelma onkin se, että tällä hetkellä se tilintarkastajakunta, joka on käytössä, on se sitten valtiontalouden tarkastusvirastossa tai rahoitustarkastuksessa, on riittämätön käymään läpi kaikkea sitä aineistoa, joka pitäisi käydä läpi, jotta selviäisi kaikkien niiden miljoonien päivittäisten tilitapahtumien joukosta, mitä pankeissa todellisuudessa on tapahtunut. Ei riitä, että sanotaan, että pitää antaa ankaria rangaistuksia, pitää nostaa syytteitä ja syyttäjälaitoksen tasoa nostaa. Pitää löytyä ensin aineisto siihen, mistä syytetään. Tällä hetkellä minusta tämä on se todellinen ongelma.

Kun puhutaan siitä, että valvonta paranee, jos valtiontilintarkastajat saavat lisää valtuuksia, niin kysyn vain, millä resursseilla suurlähetystöjä tarkastamaan tottuneet valtiontilintarkastajat parantavat tämän valvonnan tasoa, tai edes rahoitustarkastuksen resurssit, miten ne riittävät. Rahoitustarkastus on tottunut luottolaitosten tarkastukseen mutta ei ole esimerkiksi tottunut kiinteistöjen hallintaan, mitä edellyttäisi toisaalta tämä tarkastus, jota uusi omaisuudenhoitoyhtiö edellyttää.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. von Bell merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Z y s k o w i c z (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puheenvuoroni, jossa viittasin julkisen kontrollin tarpeeseen pankkituen yhteydessä, ei ollut perusteetonta tuuleen huutamista, vaan kyllä me olemme kokoomuksen eduskuntaryhmän piirissä esimerkiksi käyneet hyvin paljon keskustelua pankkitukeen liittyen juuri kontrollista, myös julkisesta kontrollista ja julkisen kontrollin kautta tapahtuvasta valvonnasta. (Ed. Seppänen: Tulos?) Ja myös eduskuntaryhmien edustajien kesken käydyssä yhdessä palaverissa, jonka olin kutsunut koolle ja joka koski pankkitukea, tätä asiaa sivuttiin.

Se, että tässä vaiheessa talousvaliokunta ei ole omalta osaltaan nähnyt aiheelliseksi tai mahdolliseksi tähän kysymykseen laajemmin puuttua, on toinen asia. Tältä osin on todettava, että tähän asiaan liittyy myös pankkitukeen liittyvä lisäbudjetti, jonka yhteydessä mahdollisesti on tilaisuus tai mahdollista tätä asiaa tarkemmin arvioida.

Joka tapauksessa mielestäni olisi perusteltua, että eduskunta joko tämän lakiesityksen yhteydessä vielä tässä keskustelussa tai lisäbudjetin yhteydessä omalta osaltaan evästäisi hallitukseen päin niillä näkökohdilla, jotka nyt tässä keskustelussakin ovat saaneet hyvin laajaa kannatusta ja joissa juuri korostetaan julkisen kontrollin merkitystä, koska julkinen kontrolli omalta osaltaan, ed. Hämäläinen, on toimimassa sen hyväksi, että tulee esille niitä tapauksia, joissa normaali viranomaisvalvonta resurssienkin puuttuessa ei pysty kaikkia tapauksia paikallistamaan. Tällainen julkinen kontrolli omalta osaltaan tuo kyllä varmasti näihinkin tapauksiin mahdollisesti sisältyviä väärinkäytöksiä julkisuuteen.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä ed. Seppäsen logiikkaa, kun hän sanoo, että pankkituen tarve tulee nousemaan, jos omaisuudenhoitoyhtiöitä perustetaan, kun talousvaliokunta mietinnössään nimenomaan yrittää todistaa, että päinvastoin käy. Tämä koko lakihan tähtää siihen, että pankkituen tarve voitaisiin minimoida. Kun omaisuutta siirretään omaisuudenhoitoyhtiöön, (Ed. Seppänen: Kuka maksaa?) niin sitähän ei suinkaan siirretä millään sokealla kirjanpitoarvolla, joka voi sisältää piilotappiota, vaan nimenomaan arvioidaan tapaus tapaukselta, ja jos tappiota syntyy, niin tappiohan jää pankkiin, ja se, mikä siirretään omaisuudenhoitoyhtiöön, on mahdollisimman lähellä sitä markkina-arvoa, joka tällä omaisuudella on. (Ed. Seppänen: Kuka maksaa siellä pankissa tappion?)

Jos tappio on syntynyt, niin tappiohan ei mihinkään häviä riippumatta siitä, minne nämä luotot siirretään. Jos ei omaisuudenhoitoyhtiöitä muodosteta, niin silloin tappio jää siihen pankkiin joka tapauksessa, mutta tällä laillahan yritetään nimenomaan tähdätä siihen, että ei tulisi lisätappiota sillä lailla, että yhtäkkiä realisoidaan joitakin kiinteistöjä, joiden arvo ehkä tänä päivänä on nolla, mutta tiedämme, että parin vuoden kuluttua ne saattavat olla miljoonien markkojen arvoisia. Tämähän nimenomaan minimoi pankkituen tarvetta.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Yleensä ei kannattaisi provosoitua, kun provosoidaan, mutta täytyy nyt kuitenkin kerran käyttää puheenvuoro siitä, miten

minun mielestäni pankkituen valvonta olisi pitänyt järjestää alusta alkaen, enkä ole siinä suhteessa mielipidettäni muuttanut.

Vakuusrahastolainsäädäntö olisi pitänyt alusta saakka kehittää niin, että tässä laissa olisi sanottu sekä valtuudet että pankkituen ehdot hyvin selvästi. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Lisäksi olen sitä mieltä edelleen, että paras tapa hoitaa pankkituen valvontaa on se, että asian operatiivinen johto kuuluu valtioneuvostolle, jota eduskunta sitten valvoo. Kun rahoitustarkastus on mm. pankkivaltuutettujen toimialaan kuuluva tehtävä, sitä kautta on toisella eduskunnan elimellä valiokunnan lisäksi valvontamahdollisuus. Tällä hetkellä asianlaita ei näin selkeä valitettavasti ole.

Eduskunta on, toistan vielä kerran, itse halunnut panna rahat budjettiin ja hajottanut valvontasysteemin sellaiseksi, että emme oikein tiedä, mitä mieltä täällä ollaan. Minun on ikäväkseni sanottava, että kun valiokunnassa kuultiin pankkivaltuuston edustajia, meille tehtiin yksiselitteisen selväksi, että pankkivaltuusto pitää hallituksen esitystä sellaisenaan kiireellisenä, tärkeänä ja tarpeellisena. (Ed. Seppänen: Ei pankkivaltuusto ole sitä käsitellyt! — Ed. Hämäläinen: Ei ole koskaan otettu kantaa!) — Teidän nimissänne tämä lausunto meille annettiin. Minä ihmettelen sen takia, että eniten tätä asiaa tuntuvat täällä salissa kritisoivan pankkivaltuuston edustajat.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Haavistolle toteaisin, että tässä salissa mitkään vaikeutetut järjestykset eivät ole tässä asiassa olleet mahdollisia, niin kuin hyvin muistamme viime keväältä, eli se siitä. Ed. Seppänen nyt näyttää haluavan tästä asiasta keskustella kaikin puolin eri päin.

On selvä, että valvonta lisääntyy. On selvä, että talousvaliokunta ja eduskunta saavat tästä kaiken sen tiedon, mikä viranomaisilla on, ja on selvää, että tällä lainsäädännöllä tuen tarve ei ainakaan lisäänny. Jos elinkelpoiset yritykset autetaan yli kriisin, silloin kansantalous voittaa ja toivon mukaan muiden yritysten kohdalla tehdään sitten toisella tavalla.

Ed. L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Viime vuoden lopulla hallitus antoi eduskunnalle vakuusrahastolain muutosehdotuksen. Siinä esitettiin tukivaltuuksien korotusta, rahaston siirtämistä eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen ja rahastolle oikeutta omistaa omaisuudenhoitoyhtiöitä. Jo melko varhaisessa neuvotteluvaiheessa hallitus joutui vetämään lakiesityksestä pois omaisuudenhoitoyhtiöitä koskevan osan, mutta tästä huolimatta muukaan lakiesitys ei saanut taakseen tarvittavaa viittä kuudesosaa eduskunnasta. Olimme tosin yhtä mieltä lakiesityksen tarpeellisuudesta ja lain voimaansaannin kiireellisyydestä. Poliittinen tarkoituksenmukaisuus ja peli kuitenkin voittivat, ja esitys jätettiin lepäämään.

Tämän jälkeen hallitus antoi eduskunnalle uuden esityksen, joka sisälsi ainoastaan säännökset, jotka mahdollistivat rahaston oman organisaation perustamisen sekä rahaston osallistumisen valtioneuvoston päätettävien ja talousarviolla rahoitettavien tukipäätösten valmisteluun. Tämä muutosesitys hyväksyttiin kuluvan vuoden helmikuussa.

Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä esitetään lakiin lisättäväksi omaisuudenhoitoyhtiöiden omistamista ja hallinnointia koskevat säännökset. Valitettavasti poliittisen pelin ja typeryyden myötä on tämän instrumentin käyttöönotossa menetetty lähes vuosi, ja olettaa sopii, että veronmaksajien varoja on palanut jälleen melkoinen nippu turhaan.

Totesin tammikuussa käyttämässäni puheenvuorossa mm. seuraavaa: "Parkkiyhtiöt tähtäävät yhteiskunnan antaman tuen tehokkaaseen käyttöön ja julkisen vallan kustannusten vähentämiseen. Niihin siirretään luottoja ja omaisuuseriä, joiden hoito on ongelmallista mutta ei kuitenkaan toivotonta. Yhtiö on selkeä kirjanpidollinen kokonaisuus, jolla on oma tase, eli yhtiön aloittaessa sen on aina tehtävä avaava tase. Omaisuuserien tehokas hoito tulee mahdolliseksi, ja yhtiön tilaa voidaan seurata ja valvoa tehokkaasti. Näen omaisuudenhoitoyhtiöt joustavana lisäkeinona pankkisektorimme ongelmien ratkaisussa." Näihin näkemyksiini omaisuudenhoitoyhtiöistä ja niiden välttämättömästä tarpeellisuudesta voin tänäkin päivänä yhtyä.

Joillakin tahoilla omaisuudenhoitoyhtiöiden on pelätty muodostuvan uudeksi valtion varoja nieleväksi pankkituen muodoksi. Näinhän ei tietenkään ole. Ne eivät lisää tukea eivätkä sen tarvetta. Ne lisäävät keinoja hoitaa olemassa olevien pankkien ja niiden asiakkaiden ongelmia ja ovat siis eräänlainen lisäinstrumentti siinä tervehdyttämisoperaatiossa, jota tämä yhteiskunta laman seurauksena vaatii.

Omaisuudenhoitoyhtiöt ovat puhdas tekninen ratkaisu, lähinnä uusi työkalu pyrittäessä saamaan massiiviseksi muodostunut pankkituki hallintaan. Niillä ei ole suoranaista vaikutusta tuen

määrään, mutta ne tekevät sen näkyvämmäksi ja helpommin valvottavaksi. Ne eivät mitenkään lisää valtion riskiä.

Omaisuudenhoitoyhtiöistä on pankeille hyötyä niiden toimintamahdollisuuksien kasvun muodossa, koska asetetut vakavaraisuusvaatimukset helpottuvat. Omaisuudenhoitoyhtiöt eivät ole pankkeja, joten niiden ei tarvitse täyttää 8 prosentin vakavaraisuusvaatimusta. Mikäli omaisuudenhoitoyhtiöön siirretään pankilta esimerkiksi 10 miljardin markan omaisuus, pienenee pankin vakavaraisuusvaatimus 800 miljoonaa markkaa.

Käytännössä omaisuudenhoitoyhtiöön siirrettävät tase-erät olisivat lähinnä järjestämättömiä tietyn markkamäärän ylittäviä luottoja vakuuksineen, heikkotuottoisia kiinteistöjä sekä kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden osakkeita ja osuuksia. Yhtiöön ei ole tarkoitus siirtää yksityisasiakkaiden luottoja eikä myöskään arvonsa jo täysin menettäneitä luottoja.

Omaisuutta on tarkoitus ostaa ja siirtää omaisuudenhoitoyhtiöön vain sen verran kuin on tarpeen pankin toimintaedellytysten tervehdyttämiseksi. Pankki voi tällöin keskittyä vastuullisesti normaaliin pankkitoimintaan omaisuudenhoitoyhtiön pyrkiessä auttamaan sen huostaan joutuneita asiakkaita pahimman kriisin yli yrittämällä aktiivisesti auttaa löytämään erilaisia ratkaisuja. Omaisuudenhoitoyhtiön hallussa oleva omaisuus voidaan realisoida edullisimmalla mahdollisella tavalla ja ajankohtana, jolloin menetykset voidaan minimoida aiheuttamatta kuitenkaan häiriöitä ja ylikuumenneita buumeja tai dumppausta markkinoilla.

Lakiesityksen suurin kysymys lienee omaisuuden siirtohinta, miten siirrettävä omaisuus arvostetaan ja millä hinnalla omaisuus ostetaan, vaihdetaan tai muuten siirretään pois tuettavasta pankista. Talousvaliokunta toteaa mietinnössään, että ongelma poistuu, kun siirtoarvona käytetään omaisuuden markkina-arvoa. Valiokunta toteaa, että kun pankki ja omaisuudenhoitoyhtiö ovat valtion määräysvallassa, siirtoarvoon ei käytännössä liity merkittäviä ongelmia, vaikkakin valiokunta katsoo, että myös tässä siirtoarvona olisi käytettävä markkina-arvoa.

Kun yksityinen pankki luovuttaa omaisuuttaan valtioenemmistöiseen omaisuudenhoitoyhtiöön, voidaan siirtoarvoon liittyvä ongelma poistaa, kun siirtoarvona käytetään omaisuuden markkina-arvoa. Tällöin luovuttavan pankin kirjanpidossa mahdollisesti olevan korkeamman arvon ja markkina-arvon erotus jää pankille luottotappioksi. Oikean markkina-arvon löytämiseksi tulee käyttää ulkopuolisia arvioitsijoita. Erityisen tarkkana on oltava siitä, että siirtohintaan ei sisällytetä piilotukea. Varsinainen tuki tulee antaa avoimesti suoranaisena sijoituksena, lainana tai valtion takaamana lainana.

Alkuvuodesta käydyssä pankkitukikeskustelussa nousi vahvasti esiin vaatimus erityistilintarkastuksen tekemisestä kunkin tuettavan pankin kohdalla. Muun muassa Siltapankissa esille tulleet väärinkäytökset ovat osoittaneet, että tiukka tarkastus on tarpeellinen.

Omaisuudenhoitoyhtiöiden kohdalla tarkastus tulee olemaan moninkertaista. Käytännön kokemukset jatkossa osoittavat, onko kontrolli jo liian moniportaista ja monimutkaista. Ylivarovaisia näissä asioissa tuskin kuitenkaan olemme. Hallituksen esityksessä korostetaankin sisäisen tarkastuksen keskeistä asemaa. Omaisuudenhoitoyhtiöille on myös aina valittava pätevät KHT-tilintarkastajat jo osakeyhtiölain mukaan.

Julkisuudessa on vaadittu pankkisalaisuuden murtamista, kun pankin antamat luotot tai kiinteistöt siirtyvät omaisuudenhoitoyhtiöihin. Mikäli pankkisalaisuusvelvoite tältä osin murrettaisiin, pankin asiakkaat joutuisivat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, onko heidän luottojaan siirretty omaisuudenhoitoyhtiöön vai hoidetaanko niitä edelleen pankissa. Tällaisen tiedon julkistaminen voisi viedä tervehdyttämisen rajamailla olevalta yritykseltä toimintaedellytykset lopullisesti. Näin ollen vaatimuksen tämän kaltainen toteuttaminen on mahdotonta. Tämä vastauksena myös ed. Stenius-Kaukoselle.

Pankkisalaisuus on säädetty pankin asiakkaiden eikä pankkien suojaksi. Kaikissa kehittyneissä maissa pankkitoiminta rakentuu luottamukseen siitä, että pankki pitää asiakkaan taloudellista asemaa koskevat tiedot salassa ulkopuolisilta.

Pidän kuitenkin itsestään selvänä, että Valtion vakuusrahastolla ja rahoitustarkastuksella ja tämän lain myötä valtiontilintarkastajilla sekä valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus saada yksityiskohtaistakin asiakastietoa pankeilta ja omaisuudenhoitoyhtiöiltä. Mutta tällaista tietoa ei tule julkistaa. Tämä sama tiedonsaantioikeushan, kuten valiokunnassa kuulimme, koskee myös Suomen Pankkia, poliisia ja talousvaliokuntaa. Sen sijaan veronmaksajilla on oikeus vaatia ja meidän on oltava varmoja siitä, ettei pankkisalaisuuden varjolla peitellä selvästi rikollista toimintaa.

Siltapankin toimitusjohtaja Martti Erma on haastattelussaan todennut, että olisi hyvä, jos

epäilyttävissä tapauksissa voisi ottaa yhteyttä pankkitarkastusvirastoon tai rikospoliisiin. Jos tämä ei todellakaan ole mahdollista, asia pitää välittömästi korjata.

Talousvaliokunnassa meillä on myös parhaillaan käsittelyssä pankkilainsäädännön uudistus, ja olemme siellä parhaillaan ottamassa huomioon rikospoliisin esittämiä tarkistusnäkökohtia lainsäädäntöön.

Väärinkäytösten saamiseksi kuriin ja luottamuksen palauttamiseksi pankkien toimintaan tulee hallituksen kiireellisesti tuoda eduskuntakäsittelyyn esitys, jolla pankkien johdon mahdolliset väärinkäytökset saadaan yleisen syytteen alaisiksi. Tästähän ministeri Pokka meille antoi jo lupauksen.

Pankkikriisi on kiinteästi sidoksissa maan talouden suuriin vaikeuksiin. Niiden juuret juontavat hulvattomaan 80-luvun loppupuolen kasinotalouteen. Mitä pidemmälle aika kuluu ja mitä enemmän pankkien toimia tutkitaan, sen selvemmin tulevat esille pankkien menneiden vuosien kova keskinäinen kilpailu markkinaosuuksista. Siinä olivat verisinä keinoina laajeneva luotonanto riskeistä välittämättä sekä huiman korkeat talletuskorot. Erityistilintarkastuksissa paljastuu jatkuvasti myös törkeitä väärinkäytöksiä.

Olennainen osa pankkien ongelmista perustuu kuitenkin luottotappioihin eli siihen, että ne, joille pankit ovat rahaa lainanneet, eivät pysty maksamaan sitä takaisin. Yhtään vähättelemättä pankkien osuutta kyse on pääosin pankkien asiakkaiden ongelmista, jotka maksukyvyttömyyden takia ovat siirtyneet pankkien rasitteiksi. Ilman valtion tukea luottamus pankkeihin häviäisi ja niihin rahansa tallettaneet säästäjät vaatisivat rahansa kerralla pois. Niiden maksamiseksi pankit taas joutuisivat irtisanomaan luottonsa eli vaatimaan lainaamansa rahat takaisin asuntovelallisilta, työllistäviltä yrityksiltä ja muiltakin velallisiltaan. Pankin kaatuminen kaataisi mukanaan tuhansia yksityisiä kotitalouksia ja yrityksiä.

Tästä syystä pankkitukea tarvitaan. Jatkossa sen tarpeen minimointiin on kuitenkin kaikin keinoin pyrittävä. Eräs merkittävä lisäkeino ovat käsittelyssä olevassa lakiesityksessä perustettavaksi mahdollistettavat omaisuudenhoitoyhtiöt.

Arvoisa puhemies! Toivon, että lakiesitys läpäisee eduskunnan nopeimmassa mahdollisessa aikataulussa ja ettei käsittelyyn tällä kerralla sisällytetä taktikointia eikä muita asiaan liittyviä yhteiskunnan ongelmakysymyksiä. Tätä asiaahan voidaan vielä jatkossa tarkastella, nimenomaan esimerkiksi julkiseen kontrolliin liittyviä kysymyksiä, kun muutamien päivien kuluttua neljäs lisätalousarvioehdotus tulee eduskunnan käsittelyyn.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Linnainmaa totesi positiivisesti sen, että poliisilla on oltava oikeus saada tietoja ja poliisin asemaa tulee muutenkin näissä asioissa korostaa. Minä vain huomautan siitä, että kun aikanaan talletuspankkilakia täällä käsiteltiin, niin täällähän poistettiin vallan allekirjoittaneen voimakkaasta vastustuksesta ja äänestyttämisestä huolimatta poliisin oikeus saada talousrikosten tutkinnassa pankeilta asianomaisia tietoja. Asiahan korjattiin silloin suhteellisen nopeasti antamalla uusi esitys eduskuntaan.

Haluan vain huomauttaa siitä, että kun eduskunnassa käsitellään joskus sellaisia asioita poliisin toimivaltuuksista, joiden toteuttamisen pitäisi olla itsestään selvää, niin täällä poliittisista syistä tai siitä syystä, kuka asiaa ehdottaa, asia kaadetaan ainakin vähäksi aikaa ja korjataan sitten taas hallituksen antamalla esityksellä. Mutta järjen ääni ei täällä tahdo aina mennä perille saakka. Toivon mukaan jatkossa huomioidaan poliisin toimintamahdollisuuksien turvaaminen näissä asioissa, koska ei poliisi varmaan omaan pussiinsa näitä asioita tutki, mutta innokkaasti kyllä ja pyrkien yhteiskunnan kannalta parhaaseen mahdolliseen tulokseen. Mutta on sille annettava tietyt mahdollisuudet kuitenkin tutkia. Ei tyhjästä mitään nyhjäistä.

Ed. K o r h o n e n : Rouva puhemies! Joskus aikanaan oli tapana kirjoittaa joulupukille toiveita eikä kovinkaan moni luottanut, että ne toteutuvat. Eduskunnan työskentelytapoihin näyttää myös kuuluvan, että kirjoitetaan toiveita uskomatta, että toiveet toteutuvat. Tässäkin yhteydessä toiveita on kirjoitettu valiokunnan mietintöön lukuisa määrä, ja ilmeinen hyvä usko on, että ne toteutuvat. Käytäntö on kuitenkin osoittanut jotakin ihan muuta. Valiokunnalla on hyvin mielessä, mitä tapahtui kilpailulainsäädännön yhteydessä toiveille, joita valiokunta esitti. Mikään niistä toiveista ei ole toteutunut. Päinvastoin viranomaisten suhtautuminen on sitä luokkaa, että laki pitää kirjoittaa sillä tavalla, että säännös on lain tekstissä eikä mietinnön perusteluissa. Mietinnön perusteluilla sinänsä ei ole mitään arvoa. Ne ovat eräs mielipiteen ilmaus mielipiteiden joukossa, ja niiden arvo jää sinne.

Kun kyseessä olevaa lakia on käsitelty, on melko uskomatonta asioihin suhtautuminen. Esimerkiksi ed. Björkenheim totesi jotenkin siihen tapaan, että roskapankkeihin ei oteta sellaisia yrityksiä, jotka tuottavat tappiota. Eihän asia varmasti näin tule olemaan. Varmaanhan sinne otetaan nimenomaan niitä yrityksiä, jotka tuottavat tappiota ja jotka eivät pysty olemaan enää pankkien taseissa. On turha uskoa siihen, että Valtion vakuusrahaston nimiin perustettava roskapankki voisi toimia omillaan, kun jo hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että omaisuudenhoitoyhtiöt eivät voi toimia ilman budjetista myönnettäviä toimintamenoihin kohdistuvia rahoja. Kyllä melkoinen optimismi vallitsee siitä, mikä omaisuudenhoitoyhtiö on. Minä jo aikaisemmin ilmoitin, että omaisuudenhoitoyhtiöitä nämä eivät ole, nämä ovat roskapankkeja, joihin on tarkoitus siirtää yhteiskunnan piikkiin pankkien taseissa olevat roskat, ja se tulee varmaan tapahtumaan.

Tämän asian käsittelyyn liittyy kokonaisuudessaan eräs merkittävä asia, jonka ed. Ukkola puheenvuorossaan mainitsi. Jostakin kumman syystä näitä pankkiasioita käsiteltäessä aina on valtava kiire. Joka kerta, kun nämä ovat käsittelyssä, niin jos ei yökausia istuta, aamuyöllä yritetä neuvotella jotakin neuvottelutulosta, sitten painetaan muuten sellaisella aikataululla, että asioiden asiallinen käsittely tahtoo vaarantua.

Kun valiokunta on mietintöön kirjoittanut toiveita, on muistettava ne päätökset, joita eduskunta on tehnyt. Eduskunta on edellyttänyt jo aikaisemmin tämän vuoden puolella vakuusrahastolakia käsitellessään, että valtioneuvosto antaa tiedonannon, jossa on suunnitelma näiden rahoitusongelmien ratkaisemiseksi ja rahoitusjärjestelmän tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palautumisesta. Tästä on nyt aikaa kohta kymmenen kuukautta. Mitään ei tapahdu. Ainut, mitä sieltä tulee, on roskapankkilaki. Tämä on kyllä aivan uskomatonta, miten eduskuntaan suhtaudutaan valtioneuvoston piirissä.

Vuoden 1993 muistaakseni ensimmäisen lisätalousarvion perusteluissa eduskunta taas edellytti, että Valtion vakuusrahaston vaikutusvallan takaavan omistuksen hankinnan tulee olla ensisijainen tuen myöntämisen muoto. Edelleen me edellytimme silloin yksimielisesti, että omistuksen noustessa tavoiteltavaan merkittävään määräysvaltaan voidaan pääomatodistuksia ja takauksia käyttää joko pääomasijoituksen ohella tai sijasta. Edelleen eduskunta edellytti, että valtion omistusosuuden tulee olla oikeassa suhteessa arvoaan menettäneeseen omistukseen nähden. Mikään näistä edellytyksistä ei tahdo toteutua, ja nyt ollaan perustamassa uusi elementti, jottei varmaan tule toteutumaan. Eduskunnan edellytyksellä, eduskunnan tahdolla, ei näissä pankkiasioissa ole suurtakaan merkitystä. Niin ikävää kuin se onkin, tämän lain säätämisen ja neljännen lisätalousarvion jälkeen eduskunnalta on viety kaikki vaikutusvalta siirtomäärärahana, myös puhumisen valta omaisuudenhoitoyhtiöstä, pankkiongelmista, melkeinpä kokonaisuudessaan tulevaisuudessa.

Missä ovat esitykset siitä, mitä me silloin, eduskunta yhtenä miehenä ja naisena, edellytimme, että vakavaraisuusasteen väliaikainen pudottaminen ja sen vaikutukset, luottotappioiden kirjaamiskäytäntö, omaisuudenhoitoyhtiöiden hinnat ja kokonaisvaikutukset selvitetään? Ajatushan oli silloin, että saadaan kokonaisvaltainen esitys kokonaisuudesta, koko pankkiongelmasta, eikä taas jostakin yksittäisestä osasta. Näitä lisätalousarvion perusteluissa mainittuja edellytyksiä, talousarvion perusteluissa mainittuja edellytyksiä ja erilaisten mietintöjen edellytyksiä on olemassa. Tämä on niin sekava soppa, ettei tästä ota kohta koko maassa kukaan selvää, minkä edellytyksen tai perustelun mukaan milloinkin ollaan menossa. Nyt tuloksena oli se, että tänne tuli taas yksi hajanainen esitys isosta kokonaisuudesta eli esitys roskapankista.

Kyllä meillä ja myös veronmaksajilla on oikeus lähteä siitä, että rahoitusjärjestelmän toimivuus turvataan mahdollisimman pienin kustannuksin. Silloin kun tämä on kirkkain lähtökohta, että rahan käyttö minimoidaan veronmaksajien kannalta, tämä edellyttää sitä, että vanhojen omistajien ja johdon vastuullisuus pankin toiminnasta säilyy maksimaalisena. Siis mitään muuta mahdollisuutta ei ole olemassa. Ei valtion omistus ole mikään itseisarvo sinänsä, mutta ei omistajan vastuusta päästäminenkään sitä ole.

Keskeistä koko pankkikriisin hoitamisessa on tasapuolisuus suhteessa veronmaksaja-omistaja. Kun veronmaksaja maksaa pankkitukea, tulee saada määräysvaltaa ilman suoraa omistusta tai sitten omistuksen kautta tapahtuvaa määräysvaltaa.

On aivan selkeä lähtökohta, että kustannuksia roskapankilla ei pystytä pienentämään. Eivät ne alene roskapankkivaihtoehdon kautta mihinkään. Eivät huonojen saamisten luottotappiot sinänsä vähene sillä, että ne siirretään eri nimen alle. Pankeilla on tällä hetkelläkin rahoitustar-

kastuksen kirjausohjeiden mukaan mahdollisuus siihen, että siirretään omaisuutta odottamaan parempia suhdanteita. Ei kai tämä ole pelkästään veronmaksajien velvollisuus, niin kuin valiokunta mietinnössään toteaa, että valtion, veronmaksajien pitää siirtää omaisuuden realisointia sen takia, että markkinat eivät vaarannu. On ihmeellinen käsitys, miten veronmaksajilla pelkästään on se riski olemassa. Miksei omistajilla ole sitä, mikseivät pankit siirrä sitä? Miksi aina veronmaksaja on se, jolle vastuu lykätään ja joka maksaa kustannukset?

Yksi mielenkiintoinen piirre valiokunnan puheenjohtajan alustuksessa, esittelypuheenvuorossa, oli se, että missään vaiheessa ei tullut sitä vaihtoehtoa, että roskapankit saattavat kasvattaa laskua. Se vaihtoehto on todellinen. Se on toteutunut esimerkiksi Amerikan roskapankkivaihtoehdossa. On pakko kysyä, mikä kumma maa tämä Suomi on, että täällä ei näin koskaan voi tapahtua, että täällä mennään jonkin ihmeellisen kaavan mukaan. Silloin se maksu koituu taas veronmaksajille.

Riskinä on nimenomaan moral hazard -ongelman syntymisen mahdollisuus, joka ehkä kaikista hurjimmissa vaihtoehdoissa on se, joka kasvattaa sitä, eli pankit lähestyvät omia luottosaataviaan, omia ongelmiaan siitä lähtökohdasta, että ongelmia ei yritetäkään minimoida vaan päinvastain maksimoidaan. Silloin tulee väärin päin. Kun tiedetään, että jossakin on laskulle maksaja, käytetäänkin kaikki mahdollisuudet siihen, että saadaan luottotappiot maksimoitua ja hyöty omalle pankille.

Toisin sanoen tuen on oltava mahdollisimman vähän houkuttelevaa. Me näimme, mihin se johti, kun yritettiin tehdä siitä mahdollisimman vähän houkutteleva KOPin yhteydessä. KOPin omistajat lähtivät silloin pudottamaan osakearvoja, järjestämään osakeannin, mikä on aivan oikein. Pudottakoot osakkeen arvoa ja ostakoot osakkeita lisää, jos he uskovat, että liiketoiminta lähtee kannattamaan. Ei muiden, veronmaksajien, velvollisuus ole maksaa niitä laskuja. Ehtojen on oltava niin tiukat, että tuki on viimeinen vaihtoehto silloin, kun lähdetään valtion tukea hakemaan.

Kun puhutaan siitä, että valtio saa oman osuutensa pois ja tämä ei tule veronmaksajille maksamaan hinnoittelun kautta mitään, niin onhan se melko uskomaton väite, että näin tulisi tapahtumaan. Kyllä jos valtio, veronmaksajat taas käyttävät rahat siihen, että perustetaan kaksi pankkia: hyvä pankki ja huono pankki, ja huonoon pankkiin veronmaksajien piikkiin siirretään roskaomaisuus, niin kyllä osuus ns. hyvän pankin arvon noususta ja tuotosta myös kuuluu veronmaksajille. Silloin voidaan puhua, että myös omistajien vastuu toteutuu. Tämä laki ei pidä mitään niitä elementtejä sisällään.

Tämä laki lähtee siitä, että valtioneuvostolle annetaan avoin valtakirja perustaa roskapankkeja kaikkiin pankkiryhmiin. Ja kuten oikeusministeri totesi, valiokunnalle myös on yritetty moneen kertaan sanoa, että tämä on säästöpankkilaki, tällä ei ole tarkoitus muuta kuin kohdella säästöpankkeja, Suomen Säästöpankkia ja SKOPia, siten, että saadaan ne hoidettua. Kun puhutaan siitä, että ne ovat valtion pankkeja, niin minäkin hyväksyn omaisuudenhoitoyhtiöt tässä muodossakin mahdollisesti, jos puhutaan pelkästään säästöpankeista ja siitä, että hoidetaan valtion pankkien ongelmat.

Mutta miksei lakia kirjoiteta siihen malliin, miksei kirjoiteta, että tämä on säästöpankkilaki, tämä ei koske muita kuin SKOPia, SSP:tä, ja tällä ei ole tarkoitus hoitaa muuta kuin ne ongelmat? Ei siihen ole kukaan antanut vastausta. Tulee epämääräisiä vastauksia jostakin ulkomaisesta luottokelpoisuudesta. Ei sillä ole mitään tekemistä tämän kanssa. Eivät ne ulkomailla katso, mikä meillä lain nimike on. Eduskunta on antanut takuun, että rahoitusjärjestelmän ongelmat hoidetaan. Se on iso takuupäätös. Mutta eivät ne edellytä, että meidän pitää täällä menetellä jokaisen lain kohdalla siten, että jos lakiin kirjoitetaan niin tai näin, luottopäätökset ja luottokelpoisuus putoavat tai nousevat sen mukaan. Silloin kun puhutaan liikepankeista, liikepankkeja varten tarvitaan omat räätälöidyt omaisuudenhoitoyhtiöt, ja niiden lähtökohta on aivan toinen kuin säästöpankkilaissa on.

Tulen lain toisessa käsittelyssä esittämään muutosehdotukset ja kolmannessa mahdollisen hylkäysehdotuksen.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen pahoittelee sitä, että pankkitukilainsäädäntö tulee tänne vähissä erin, ja niinhän se tietysti on tullutkin. Mutta me tiedämme syyt. Talouselämän romahdus ei tullut yhdellä kertaa vaan se tuli vähissä erin, ja se on ollut vaikea hallita, ja lainsäädäntö on yrittänyt seurata tätä tilannetta.

Mutta on minun mielestäni vähän epäloogista, kun ed. Korhonen sanoo, että nyt pitäisi tämä omaisuudenhoitoyhtiölaki säätää nimenomaan säästöpankkeja varten, koska siellä se tarve nyt

on. Mutta tämähän johtaisi nimenomaan siihen, että jos muissa pankkiryhmissä tulee vastaavanlainen tarve, niin taas tulisi tällaisia pieniä lakiesityksiä, korjauksia ja paikkaamisia. Päinvastoin hallitus on yrittänyt luoda tällaisen puitelain, jonka sateenvarjon alle mahtuu aika laajasti kaikkia nyt ennakoitavissa olevia tapauksia.

Ed. Korhonen on pahoillaan siitä, että pankkitukea käytetään näin laajalti, ja siinähän me olemme varmasti kaikki samaa mieltä. Mutta me tiedämme myös, että ainoa vaihtoehto olisi se, että pankki menee konkurssiin. Meillähän on 30-luvulta esimerkkejä siitä, kuinka kävi, kun pankkeja päästettiin konkurssiin. Siitähän syntyi kansalaisten keskuudessa ja maahan hirmuista kurjuutta, ja sitähän ei ole haluttu toistaa, vaan nyt on menty siihen, että yhteiskunta tulee ihmisiä, yrittäjiä ja sen kautta myös pankkeja vastaan niin, että yhteisvastuullisesti yritämme mennä tämän vaikean ajan yli.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen kritisoi sitä, että tässä on jälleen kerran hajanainen esitys isosta kokonaisuudesta eli että tuodaan pienissä erissä esityksiä. Näinhän on. Mutta mistä se johtuu? Se johtuu nimenomaan tästä salista, siitä, että vuodenvaihteessa annettu selkeä kokonaisesitys hylättiin opposition toimesta tässä salissa. (Ed. Paloheimo: Ei koko opposition!) — Etupäässä oppositio äänesti sen valiokuntamietinnön kumoon.

Tämän esityksen etu, ed. Korhonen, tulee nimenomaan siitä, että tämän jälkeen kun voidaan omaisuudenhoitoyhtiöitä perustaa, niin pankki voi keskittyä normaalin pankkitoiminnan hoitoon. Yhteiskunnan intressi asiassa on se, että realisointi voidaan tehdä yhteiskunnan näkökulmasta parhaaseen mahdolliseen aikaan.

Näistä pankkitukien ehdoista, mielestäni ne ovat erittäin tiukat jo tänäkin päivänä eivätkä todellakaan houkuttele hervottomasti pankkitukea ottamaan, kuten nyt KOP:n ja SYP:nkin toimenpiteistä on nähtävissä.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Björkenheim aivan oikein totesi, että ei ole mitään syytä päästää pankkeja konkurssiin. Sen sijaan me todella kärsimme nyt siitä, että tammikuussa ei tätä omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmää perustettu, siitä yksinkertaisesta syystä, että jos se olisi ollut olemassa, olisi voitu terveet ja sairaat osat eritellä toisistaan. Nyt ongelma on ollutkin se, että on tervehdytetty sairaimman ehdoilla, ja se on tullut tavattoman kalliiksi. Olen todella pahoillani, jos nyt käy niin, että tätä järjestelmää ei tässäkään tilanteessa kyetä perustamaan, koska se on nimenomaan jos mikä myös veronmaksajien etu. Olisi pitänyt todella sairaat osat säästöpankkisektorista ajaa silloin välittömästi alas omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmän toimesta.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Björkenheim ihmetteli, miksi minä vaadin erillistä lainsäädäntöä. Minä omasta mielestäni hyvinkin yksityiskohtaisesti selitin, minkä takia: koska Suomen Säästöpankki ja SKOP ovat valtion pankkeja. Ne ovat aivan eri asemassa. Ne ovat valtion määräysvallassa olevia pankkeja tällä hetkellä jo. Liikepankit ovat luku erikseen, ja liikepankkeja varten tarvitaan silloin oma räätälöity malli, millä mennään.

Nyt puhutaan miljardeista, pahimmoillaan kymmenistä miljardeista. On melko ihme, että näihin asioihin ei jakseta paneutua ja nähdään jopa miljardi, tuhat miljoonaa, sellaisena asiana, jonka takia ei tarvitse säätää omaa, ehkä tarpeellista lakiaankin. Joskus on tullut salissa huomattavasti pienemmistäkin summista säädettyä lainsäädäntöä kuin kymmenistä miljardeista tai miljardeista.

Tämä on todella kyllä pankeille sateenvarjo. Tällä pankkeja varmasti suojellaan kaikelta pahalta, mitä yhteiskunta voisi vain pankkeja kohtaan harrastaa, jos se tässä muodossa säädetään ja annetaan pankeille mahdollisuus toteuttaa sitä.

Ed. Linnainmaa muistaa väärin vuodenvaihteen tapahtumat. Pitää muistaa, kuka veti esityksen pois. Jos en aivan väärin muista, niin hallituspuolueitten taholta vedettiin. (Ed. Linnainmaan välihuuto — Ed. Paloheimo: Esko Aho veti pois!) — Siinä meidän muistimme on ehkä vähän virheellinen. Minulla on sama mielikuva kuin ed. Paloheimollakin, että pääministerimme veti esityksen pois, että se siitä.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Björkenheimille haluaisin esittää väriopillisen toteamuksen, että asiat eivät ole mustavalkoisia, vaan on harmaan eri vivahteita myös. Eikä ole ainoastaan kahta vaihtoehtoa pankkien hoitamiseksi, joista ensimmäinen on loputon tuki ja toinen konkurssi, vaan näiden välissä on esimerkiksi hallittu alasajo, jolloin hoidettaisiin velvoitteet tallettajiin päin ja ulkomaiset lainat, ja sen jälkeen yksinkertaisesti vain lo-

petettaisiin jokin pankkitoiminta. Näin tulisi mielestäni menetellä juuri SKOPin suhteen samoin kuin joidenkin suurten yritysten suhteen, jotka näyttävät olevan hyvin toivottomassa asemassa. Niidenkään kohdalla ei pidä nähdä tilannetta sellaisena, että on ainoastaan hallitsematon konkurssi tai loputon tuki. Näitten väliltä löytyy parempiakin vaihtoehtoja.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tästä viime vuodenvaihteen jälkeisestä prosessista on kovin virheellisiä tietoja, niin kuin ed. Linnainmaa varmasti hiukan tahattomasti tämän asian toi esille.

Ensinnäkin, niin kuin olen moneen kertaan sanonut, omaisuudenhoitoyhtiöitä koskeva neuvottelu päättyi siihen, kun pääministeri Aho Simon kiivailijan tapaan ehkä hetken mielenkuohussa vetäisi koko esityksen pois eräässä vaiheessa. Tämä lakiesitys, josta neuvoteltiin, ainakin SMP ja muistaakseni vihreät olivat vankasti sen takana, mitä me neuvottelimme ja minkä hyväksyimme. Mitä tulee taas siihen, että sosialidemokraatit eivät sitä hyväksyneet, se asia ei minulle kuulu enkä minä arvaile sosialidemokraattien motivaatioita. Mutta kun katselin vähän sivulta päin, niin eiköhän se mahtanut johtua osin siitä, että pääministeri Ahon näkemykset olivat kovin jyrkkiä ja ehkä asiattomiakin sosialidemokraattien esittämien näkemysten suuntaan, eli syntyi poliittinen pattitilanne, josta ei ollut mitään mahdollisuutta selvitä enää sen mukaisesti kuin oli neuvoteltu. Näin se asia oli, ed. Linnainmaa, aivan tarkasti, mitä tapahtui siellä ja mitä tapahtui täällä. Sosialidemokraattien osalta sanon, että minä en tiedä, mutta tällaisena Havukka-ahon ajattelijana vähän arvelen, että niin se taisi olla.

Ed. Linnainmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitushan antoi vakuusrahastolain muutosesityksen loppuvuodesta. Esityksen numero oli muistaakseni 364, ja siihen yhtenä osana sisältyi esitys omaisuudenhoitoyhtiöistä. Kun tämän lain läpimenosta neuvoteltiin, koska sen piti saada 5/6:n enemmistö täällä taakseen, siinä yhteydessä todettiin, että omaisuudenhoitoyhtiöt eivät tule saamaan tarvittavaa tukea tässä eduskunnassa, ja se yksityiskohta otettiin siinä vaiheessa pois. Muilta osin laista äänestettiin täällä eduskunnassa. Talousvaliokunta pyrki saamaan sen siihen muotoon joka tapauksessa, että sillä olisi ollut läpimenomahdollisuudet, mutta sitten äänestettiin loppukin tästä laista nurin. Sen jälkeen saimme sitten lisäbudjetit ja uudet muutosehdotukset. Tämähän oli asioiden kulku.

Ed. Björkenheim (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se tietysti on niin, että loputtoman tuen ja konkurssin väliltä löytyy jotakin, ihan niin kuin mustan ja valkoisen väliltä löytyy. Se on mielestäni nimenomaan omaisuudenhoitoyhtiö, joka tähtää tuen tarpeen minimoimiseen. Olen täysin samaa mieltä ed. Paloheimon kanssa siitä, että hallittu alasajo voi olla järkevää jossakin tapauksessa. Mielestäni valiokuntahan oli tästä ed. Paloheimon esityksestä yksimielinen.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! On ollut hyvin mielenkiintoista kuunnella sitä, kuka kaatoi ja minkä vuoksi ja missä vaiheessa ja kenen käskystä omaisuudenhoitoyhtiön viime talvena. Koska en ole ollut paikalla, en pysty siihen sanomaan, mutta sen ainakin voin ulkopuolisena sanoa, että SDP aikoinaan kytki pankkitukeen siihen kuulumattoman asian eli elvytyksen. Se on myöhemmin käynyt ilmi, että syykin oli selvä. Tarkoitushan oli keskustan pienen opposition, tai mikä lienee ollut, Väyrysen johdolla muodostaa maahan uusi hallitus SDP:n kanssa. Sehän tietenkin loppujen lopuksi oli syynä siihen, että SDP:llä siinä vaiheessa oli halu ja mahdollisuus ja ehkä varaakin — näin kuviteltiin — kaataa tämä asia.

Mutta jos menisi tämän päivään asiaan, jos 90 miljardia markkaa veronmaksajien varoja pannaan pankkitukeen, kelvottomien luottojen peitoksi, aivan ehdotonta on, että veronmaksajat saavat myös tietää, mihin heidän rahansa käytetään. Pankkisalaisuus estää tämän tiedon. (Ed. Louekoski: Ei estä!) — Se estää yksityiskohtaisen tiedon, eli julkisuus tässä suhteessa on aivan ehdottoman välttämätöntä.

Siksi ihmettelen, miksi valiokunta ei ole ottanut vakavasti ed. Seppäsen lakialoitetta n:o 21/93, jossa esitetään, että talletuspankkien yli 1 miljoonan luottotappiot tulisi kirjata pankkitarkastusvirastoon perustettavaan julkiseen luottotappiorekisteriin. Mitä pahaa tässä on verrattuna siihen käytäntöön, joka tällä hetkellä on? Esimerkiksi jos ihminen ei pysty maksamaan 200 markan sähkölaskua, hänen nimensä on luottotappiorekisterissä protestilistalla, joka Kauppalehdessä julkistetaan. Miten tämä rekisteri poikkeaisi protestilistasta? Se on julkinen rekisteri, ja niin pitäisi tämänkin olla. Tämä on niin vakava asia, että jos ei tähän asian käsittelyssä tule ratkaisua,

ilmeisesti äänestän jatkossa — en hyväksy tätä lakia — tämän lain hylkäämisen puolesta, siitä huolimatta, että tiedän, että se menee nyt läpi, koska SDP on siihen sitoutunut.

Toinen asia, joka tähän liittyy, on se, että olen hyvin pitkälle samaa mieltä kuin ed. Paloheimo omassa vastalauseessaan, että eduskunnalle pitäisi antaa kertomus pankkituen käytöstä ja siitä, millä tavalla Vakuusrahasto on toiminut, omaisuudenhoitoyhtiöiden toiminnasta samoin kuin siitä, miten on toteutettu tukiehtoja. Myös olen sitä mieltä, että talousvaliokunnan tulee saada enemmän tietoja. Uskon, että näin tulevaisuudessa tapahtuukin, koska perustuslakivaliokunnan mietintö antaa tähän takeet.

On ilmiselvää myös, että lain perusteella viranomaisvalvonta tehostuu. Mutta voi kysyä, ovatko keinot sinänsä riittäviä viranomaiselimillä, siinä mielessä riittäviä, että on hyvin monessa kohdassa tuotu esiin, että näillä viranomaisilla, pankkitarkastusvirastolla, valtiontilintarkastajilla ja muilla, joitten tehtävänä on valvoa asiaa, eivät resurssit riitä tekemään yksityiskohtaisia tutkimuksia. Tässä tulemme siihen, että on luotettava tiettyjen pankkien itsensä tekemiin tutkimuksiin. Siinä mielessä ed. Aittoniemen esittämät ajatukset siitä, että poliisien tekemissä tutkimuksissa pankkisalaisuutta tulee väljentää, ovat aivan perusteltuja. Mikäli minä ymmärsin keskustelusta, ministeri Pokka on myös luvannut, että tällaiset esitykset, joilla poliisien työtä jatkossa helpotetaan, tuodaan eduskuntaan.

Keskustelussa ei ole kiinnitetty huomiota kysymykseen siitä, mistä pankkituen suuruus johtuu. Se liittyy talousrikollisuuteen. Kulunut 80-luku vei niin yritysten kuin ehkä kansalaistenkin moraalin sellaiseen tiettyyn suuntaan, jota ei tällä hetkellä voida pitää kohtuullisena ja jonka vuoksi pankkitukeen liittyy keinottelua ja myös rikollista toimintaa. Esimerkiksi hallituksen esityksessä ei kerrota sitä, paljonko pankkituesta on mennyt rikolliseen toimintaan. Tietojen mukaan sitä on mennyt 10 miljardia markkaa.

Myöskään esityksessä ei tuoda esille sitä, joka oli ministeri Viinasen alkuperäisessä pankkitukilakiesityksessä, miten pankkitueksi lauenneet luottotappiot ovat jakautuneet. Niistä 20 prosenttiahan on yksityisten ihmisten kontolla, loput yritysten, ja suuri osa, muistaakseni 60 prosenttia, yritysten luottotappioista on rakennus- ja kiinteistöbisneksestä, mutta tässäkään ei kerrota sitä, paljonko tästä on mennyt ulkomaille. Se voi olla melkoinen summa.

Nämä tiedot ilmeisesti tulevaisuudessa ja jatkossa eduskunta saa tietää ja eduskunnan talousvaliokunta saa tietää, näin uskoisin, mutta eivät nämä riitä. Tarvitaan julkisuus ja julkinen luottotappiorekisteri. Minä toivon, että kokoomuksen kansanedustajat ottavat tämän vakavasti. Sen takia viittaan ed. Zyskowiczin puheeseen, koska hänhän on ainakin tänä päivänä ihan samoilla linjoilla, ja ellei näin tapahdu, sitten ei myöskään pidä puhua tällaisista asioista.

Olen myös sitä mieltä, että pankkituki ei olisi tämän suuruinen kuin se tällä hetkellä on, ellei valtio, hallitus olisi antanut puolitoista vuotta sitten lupausta pitää kaikki pankit pystyssä. Tämä lupaus on tullut maksamaan Suomen kansalle hyvin paljon. Säästöt ja säästäjien omaisuus olisi voitu luvata turvata, samaten, kuten ed. Paloheimo sanoi, ulkomaiset lainat, mutta olisi pitänyt hyväksyä jo siinä vaiheessa tiettyjen pankkien alasajo.

Sitten puuttuisin sellaiseen asiaan, johon keskustelussa ei ole puututtu, eli tämä lakihan on Siltapankin anteeksiantolaki. Tähän asiaan ei ilmeisesti sen enempää eduskunnassa kuin missään muuallakaan haluta puuttua eikä perusteellisesti selvitetä, mitä Siltapankin perustamisessa tapahtui, onko se tapahtunut laillisessa järjestyksessä ja onko siinä syyllistytty ja ketkä ovat syyllistyneet, jos ovat syyllistyneet, sellaiseen toimintaan, josta nyt veronmaksajille on lankeamassa ainakin 2 miljardin markan lasku. Kiistatta tämä on hyvin pieni verrattuna esimerkiksi säästöpankkiryhmän veronmaksajille aiheuttamaan laskuun, mutta siihen liittyy sellaisia piirteitä, jotka ovat arveluttavia.

Jos Kansallis-Osake-Pankki maksaa STS:n hyvistä osista 150 miljoonaa markkaa, maksaa ne kahteen kertaan, voi kysyä, miksi se tekee tämän. Jos STS-Säätiön, joka on sosialidemokraattien hallinnassa, omaisuus on tänä aikana yli kaksinkertaistunut näiden järjestelyjen seurauksena, missä on se omistajan vastuu, jota esimerkiksi vasemmistoliitto kuuluttaa, ed. Korhonen puheenvuorossaan ja vastalauseessaan kuuluttaa? Ei se ole toteutunut. (Ed. Hämäläinen: Oman pääoman menetyksenä!) Kun KOPin osakkeet nousevat, myös nousee STS:n omaisuuden arvo koko ajan. Se oli alun perin 75 miljoonaa markkaa, nyt se on jo yli 200 miljoonaa markkaa, eli tämä asia jää jatkossakin pimentoon. Tätä lakia voi sanoa STS:n ja KOP:n fuusion anteeksiantolaiksi.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola sanoo puheen-

vuorossaan, että talousrikollisuus olisi suurin syy siihen, että pankkitukea on tarvittu, mutta näinhän ei suinkaan ole asianlaita, vaan suurin syy on kasinopeli, joka tietysti sinänsä on tuomittavaa, joskaan ei aina rikollista.

Minä kerron yhden ihan todellisen esimerkin. Vuonna 89 eräs yrittäjä osti 10 miljoonalla markalla maapalan ja kiinnitti lainan vakuudeksi pankkiin maapalan, muuta vakuutta ei ollut. Verottaja haki hänet konkurssiin viime vuonna, ja pankki möi tämän 10 miljoonan maapalan yhdellä miljoonalla. Ed. Ukkola kysyy, mihin menivät rahat, ja minäkin kysyn, minne menivät ne 9 miljoonaa. Sitä me emme koskaan saa tietää. Voimme vain kysyä, kuka oli rikollinen: ostaja, myyjä vai pankki.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Ukkolan historian muisti on hyvin valikoiva. Meillä tällä hetkellä niin kuin kautta aikojen pankit ovat toimineet valtion takuulla. Ensimmäinen pankki, joka joutui suuriin taloudellisiin vaikeuksiin nyt akuutin pankkikriisin aikana, oli SKOP. Se oli Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki, jonka ulkomaiset vastuut olivat niin suuret, että Suomen Pankki ei voinut sallia sen nurinmenoa. Tämän ed. Ukkola varmasti muistaa, ja silloin todettiin vain se tosiasia, joka meillä on historiassa pitkään ollut voimassa, että pankit Suomessa pidetään pystyssä ei pankkien takia vaan asiakaskunnan takia ja Suomen rahoitusjärjestelmän toimivuuden takia. Tämä oli se syy, minkä takia silloin SKOP pidettiin pystyssä.

Toinen asia kannattaa myös ed. Ukkolan muistaa. Se on se, että jos pankki menee nurin, eivät suinkaan suurimmassa vaarassa ole talletettajat, joille valtion takuun takia maksetaan kaikki takaisin, vaan velalliset. Konkurssipesähän joutuisi ilmeisesti sanomaan lainat irti, ja jos ei ole maksuun riittäviä varoja, sitten realisoidaan omaisuus eli asunnot, omakotitalot, osakkeet jne. Pankin nurinmeno aiheuttaa pankin asiakaskunnan piirissä ja muutenkin yhteiskunnassa sellaisen sekasorron, ettei sitä pidetä hyvänä. Se on kaikkein suurin tappio, joka aiheutetaan, ja sen torjumiseksi meillä pankkitukijärjestelmä on tullut voimaan.

Kehottaisin myös ed. Ukkolaa lukemaan mietinnön viimeisen kappaleen, jossa otetaan kantaa Siltapankin asioihin. Sen sisältöhän on se, että tällä esityksellä ei Siltapankin järjestelyitä hyväksytä eikä hylätä. Tämä ei ole mikään Siltapankin anteeksiantolaki.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minulla on osaksi samaa asiaa kuin ed. Louekoski totesi. Tarkoitus on, että kaikki omistajat vastaavat. Ei ole eritelty ketään pois, jätetty huomioimatta. Se vain on niin, että meidän täytyy tehdä lainsäädäntö siihen malliin, ja ed. Ukkola voi siihen omalta osaltaan vaikuttaa, kun tulen kolmannessa käsittelyssä esittämään lain hylkäämistä, että näin myös tapahtuu.

Mutta ihan pari epätäsmällisyyttä, jotka olivat puheenvuoron sisällä, ensinnäkin valvonnan korostaminen. Ei valvonta nyt ole pääasiallinen ongelma tai sen ei ainakaan pitäisi olla. Meidän järjestelmiemme mukaan meillä oli muutama viikko sitten rahoitustarkastuslaki käsiteltävänä eduskunnassa. Ei silloin kukaan esittänyt lisää toimintavaltuuksia, saati toimintaresursseja rahoitustarkastukselle. Loogista olisi, että rahoitustarkastuslain yhteydessä olisi näihin puututtu, jos se olisi ongelma. Se on ollut ongelma, että ne eivät ole toimineet edes niiden lakien antamien mahdollisuuksien puitteissa, mitä olemassa on. Olen arvostellut entistä pankkitarkastusvirastoa, nykyistä rahoitustarkastusta ja Suomen Pankkia siitä, että ne eivät ole käyttäneet edes niitä mahdollisuuksia hyväkseen, mitä meillä on lainsäädännössä ollut. Näiden lakien käsittelyn yhteydessä kukaan ei esittänyt niihin mitään muutoksia.

Sitten ed. Seppäsen lakialoite n:o 21. Esitin valiokunnassa sitä käsittelyyn ja täytyy sanoa, että kokoomuksen ryhmän puheenjohtajan aikaisemman puheenvuoron kuultuani ihmettelin, että kokoomus ei ollut mukana siinä. Sitä ei kannatettu eikä sitä otettu käsittelyyn.

Ennen kaikkea meidän perusajattelumallimme eroaa ed. Ukkolan mallista siinä, että säästäjien omaisuus on turvattu lainsäädännön kautta tällä hetkellä. Meillä ei ole talletussuojakattoa. Te puheenvuorossanne unohditte velallisten aseman, kuten ed. Louekoski totesi. Se on riski. Silloin tässä yhteiskunnassa omaisuuden uudelleenjako lähtee käyntiin, jos konkurssi tulee.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Polvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Olisi hieno asia, jos sulkiessamme silmämme ja taas

avatessamme ne pankkikriisi olisi ohi. Mutta näin ei ole, ja minun ja ryhmämme mielestä kysymys on siitä, että jotakin täytyy tehdä, täytyy jostakin päästä liikkeelle. Tässä on vuosi jahkailtu omaisuudenhoitoyhtiöiden kanssa, ja niin kuin sanotaan, korjataan sitten virheitä, jos on niitä tehty, mutta liikkeelle täytyy päästä.

Olen myös kiinnittänyt eräisiin asioihin huomiota tässä, ja yksi niistä on ensinnäkin se, että tätä järjestelmää ei pidä tehdä monimutkaiseksi. Sen pitää olla aika mustavalkoinen. Toisin sanoen ei perusteta mitään Uotin veljesten yhtiöryppäitä vaan täysin selkeät järjestelmät, niin yksinkertaiset kuin mahdollista.

Eräs ongelma tässä on omaisuudenhoitoyhtiöön otettavien tase-erien, omaisuuserien hinnoittelemisessa. Se on kaikkein herkin alue, jossa varmasti syntyy riitaisuuksia ja jonka järjestäminen saattaa olla hyvin ongelmallista. Siitä huolimatta katsomme, että tämän tulee tapahtua tällä tavalla, lähteä jostakin liikkeelle eikä ikuisesti riidellä näistä asioista.

Eräs asia, joka on täällä hyvin otettu huomioon valiokunnan mietinnössä, on ed. Jurvan erityisesti ajama pankkien ulkomaisten konttoreiden vastuiden tutkiminen ottaen huomioon, että on olemassa aina kaksi lainsäädäntöä, meidän lainsäädäntömme ja asianomaisen sijaintimaan lainsäädäntö. Se on tässä, mistä täytyy antaa kiitos myös varmasti valiokunnan sihteerille, erinomaisen hyvin tuotu esille sillä tavalla kuin mekin olemme tarkoittaneet. Jos tämä olisi jäänyt pois valiokunnan mietinnöstä, se olisi ollut paha virhe, koska ulkomailla on suomalaisilla konttoreilla aikamoisia vaikeuksia.

Loppujen lopuksi julkisuudesta ja pankkisalaisuudesta: Ei tämän lain tarkoituksena ole repiä kaikkea pankkisalaisuutta avoimeksi eli jokaisen mökinmuijan asiat tulisivat selvitettäviksi julkisesti. Kyllä tässä täytyy kuitenkin pysyä kohtuuden rajoissa ja katsoa, että sillä tavalla täytyy pankkisalaisuus murtaa kuin tämän asian eteenpäin vieminen edellyttää.

Ed. P a l o h e i m o : Rouva puhemies! Tämä laki muuttuisi huomattavasti selkeämmäksi, jos kahta asiaa olisi käsitelty tarkemmin pykälissä. Ensimmäinen on tuen ehdot ja toinen on valvonta. Näihin molempiin seikkoihin olen puuttunut jättämässäni vastalauseessa. Niissä esitetään samoja ehtoja ja samaa julkisuusmenettelyä kuin lisäbudjetin perusteluissa. Mielestäni kuitenkin olisi parempi saada ne tähän lakiin, jotta samat ehdot olisivat voimassa mahdollisesti myöhempinä vuosinakin esitettäviä pankkituen summia silmällä pitäen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan:

2) Hallituksen esitys n:o 149 laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

3) Hallituksen esitys n:o 150 laiksi opettajankoulutuslain 11 §:n muuttamisesta

sivistysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

4) Hallituksen esitys n:o 151 laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä

sivistysvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

5) Hallituksen esitys n:o 152 laiksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta

sivistysvaliokuntaan:

6) Hallituksen esitys n:o 153 laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

7) Hallituksen esitys n:o 154 laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

8) Hallituksen esitys n:o 155 laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

lakivaliokuntaan:

9) Hallituksen esitys n:o 157 laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta sekä yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

---

10) Hallituksen esitys n:o 158 laiksi eräistä poikkeuksista kuntien valtionosuuslain 8 §:n säännöksiin vuonna 1994

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Valitettavasti myöhästyin kohdan 4) osalta, koska pankkikeskustelu loppuikin niin yllättäen.

Vaikka talousarvion lähetekeskustelussa jonkin verran puhuttiin myös kuntien valtionosuusleikkauksista, pitäisin kuitenkin tärkeänä, että kävisimme siitä myös laajempaa sisällöllistä keskustelua täällä. Tässä mielessä pyydän asian pöydälle eduskunnan ensi tiistain täysistuntoon.

Tulen tekemään vastaavan esityksen myös 18) kohdassa.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. O. Ojala ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. O. Ojalan ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

12) Hallituksen esitys n:o 160 laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

13) Hallituksen esitys n:o 161 laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1994

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

14) Hallituksen esitys n:o 162 laiksi hukkakauran torjunnasta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

15) Hallituksen esitys n:o 163 laiksi lihantarkastuslain muuttamisesta

16) Hallituksen esitys n:o 164 lainsäädännöksi Karttakeskuksen muuttamisesta valtionyhtiöksi

talousvaliokuntaan:

17) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi alustoimitusten rahoitukseen myönnettävästä korkotuesta annetun lain 6 ja 9 §:n muuttamisesta

---

18) Hallituksen esitys n:o 168 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät esitykset kuntien valtionosuusleikkauksista merkitsevät kunnille 5,3 miljardin markan menoerää tai rahastusta, jonka valtio tulee

tekemään kuntien kukkarosta. Ennen kaikkea se tekee sen sillä tavalla, että kansalaisten palvelut heikentyvät, näin myös tämän lakiesityksen osalta sosiaali- ja terveydenhuollon alueella.

Arvoisa puhemies! Kuten 10) kohdassa totesin, ehdotan, että tämä asia jää pöydälle eduskunnan ensi tiistain täysistuntoon.

Arvoisa puhemies! Esitän myös toivomuksen siitä, että kohdat 10) ja 18) voitaisiin käsitellä silloin peräjälkeen, jotta keskustelu voitaisiin käydä yhdessä. Ne oli tänään siroteltu listalle niin eri kohtiin ja kuitenkin kyseessä on nimenomaan näiden osalta, että valtio kurittaa nyt kuntia aivan kohtuuttomasti.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. O. Ojala ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. O. Ojalan ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

19) Hallituksen esitys n:o 169 laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

20) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

21) Hallituksen esitys n:o 171 laiksi lääkelain muuttamisesta

---

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio